Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

● № 97 (9593).

1989 йил 23 май, сешанба

Баҳоси 3 тийин.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XIII пленумининг қарори

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ 1989 ЙИЛ АПРЕЛЬ ПЛЕНУМИ ЙЎЛ-ЙЎРИҚЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРИШ ЮЗАСИДАН РЕСПУБЛИКА ПАРТИЯ ТАШКИЛОТЛАРИНИНГ ВАЗИФАЛАРИ ТЎҒРИСИДА

1. КПСС Марказий Комитети 1989 йил апрель Пленуми партия ташкилотларининг ҳозирги мураккаб босқичдаги иши учун бениҳоя муҳим аҳамиятга эга бўлиб, партия ўз фаолиятига ўз-ўзини танқид назари билан қараётганини яна бир бор тасдиқлади. Пленум партиянинг барча бўғинларини ўртада турган вазифаларни ҳал этишнинг амалий йўлларини ҳалол ва ошкора таҳлил этиш ва белгилаб олишга, барча соҳалардаги ташкилотчилик ва сиёсий ишни зўр ғайрат билан авж олдиришга чақирди.

Бутун мамлакатда бўлгани каби республикада ҳам сиёсий ва иқтисодий ислоҳотлар демократиялаш жараёнларини ҳаракатга келтирди, оммани кенг миқёсда сиёсатга жалб этди, ижтимоий ўзлигини англаш тез ўсиб бормоқда. Бу нарса қайта қуришни ва партия сиёсатини қўллаб-қувватлаш референдумига айланган СССР халқ депутатлари сайловига тайёргарлик ва уни ўтказиш даврида, айниқса, яққол намоён бўлди. Шу билан бирга, сайловолди йиғилишларида одамларнинг социал соҳадаги, экологиядаги, миллатлараро муносабатлардаги етилган муаммолар суст ҳал этилаётганлигидан қониқмаётганликлари рўй-рост айтилди, баъзи масъулиятсиз унсурлар вазиятни кескинлаштириш, ўз манфаатларига эришиб олиш учун мана шулардан фойдаланишга уриндилар. Бундай шароитда айрим партия комитетлари вазиятни ҳамиша ҳам тўла-тўкис қўлга ола билмадилар, воқеалардан орқада қолдилар, баъзан аҳоли кенг табақаларини қўллаб-қувватлаш учун курашишга уқувсиз эканликларини намоён этдилар.

Барча партия комитетлари ва бошланғич ташкилотлари сайлов якунларидан жиддий хулосалар чиқариб олишлари, конкрет ҳаракатларнинг партия стратегик йўлига ва реал ижтимоий-сиёсий вазиятга мувофиқ келадиган тактикасини ишлаб чиқишлари, уларни демократия ва ошкораликни янада чуқурлаштиришга, ҳаётий муҳим соҳаларда сезиларли амалий натижаларга эришиш орқали партия ташкилотларининг омма орасидаги обрў-эътибори ва таъсирини мустаҳкамлашлари зарур.

2. Баъзи бир ижобий силжишларга қарамай, аҳвол мураккаблигича қолаётган экономика ва социал соҳани юксалтириш вазифалари республика партия ташкилотлари олдидаги энг муҳим вазифалардан бири бўлиб турибди. Ишлаб чиқарувчи кучларни ривожлантириш ва жойлаштиришдаги структура номутаносибликлари, қайта ишлаш тармоқларининг қолоқлиги, пахтанинг танҳо ҳукмронлиги, социал мақсадларга ва табиатни муҳофаза қилишга қолган-қутган маблағни ажратиш принципи салбий таъсир қилмоқда. Молиявий аҳвол ва пул муомаласидаги кескинлик кучайди, хўжасизлик ва интизомни бузиш ҳоллари катта зиён етказмоқда. Натижада озиқ-овқат ва товар етказиб беришда, уй-жой билан таъминлашда туб яхшиланиш рўй бермаяпти. Меҳнаткашлар навбат кутиб туришларга, сунъий тақчиллик келтириб чиқаришга, савдо ва хизмат соҳасининг, шаҳар транспортининг иши қониқарсиз ташкил этилганлигига, санитария ва экология ҳолати ўз ҳолига ташлаб қўйилганига ўзининг салбий муносабатини дангал билдириб, конкрет шаҳар, район, областлар, умуман республика партия, совет, хўжалик органларининг ишидаги камчиликлар сабабли шу аҳволга тушиб қолинаётганини ҳақли равишда айтмоқдалар.

Пленум партия комитетлари совет органлари, министрликлар ва идоралар, хўжаликларнинг раҳбарлари ўзларининг амалий фаолиятини беш йиллик охиригача экономиканинг молиявий аҳволини соғломлаштиришни ниҳоясига етказишга, регионал хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи пул билан таъминлаш концепцияси асосида халқ хўжалигини бошқаришнинг мунтазам системасини шакллантиришга қаратишлари принципиал муҳим вазифа деб ҳисоблайди. Ўзбекистон ССР Министрлар Советига ялпи муҳокама натижаларини эътиборга олиб, республика социал-иқтисодий тараққиётини жадаллаштиришнинг 1995 йилгача бўлган даврга мўлжалланган программаси лойиҳасини қўшимча равишда ишлаб чиқиб, уни шу йил июнида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюроси, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг қўшма мажлиси муҳокамасига киритиш таклиф қилинсин.

КПСС Марказий Комитети 1989 йил март Пленуми ишлаб чиққан аграр сиёсатни изчиллик билан амалга ошириш асосида яқин вақт ичида озиқ-овқат билан таъминлашда бурилишга эришилсин. Шу мақсадда қишлоқдаги янги иқтисодий муносабатлар, ижара мустаҳкамлансин, шахсий ҳовли ва боғ участкалари учун ер ажратишнинг қўшимча имкониятлари қидириб топилсин, республика районларининг мамлакат саноат марказлари ва бошқа регионлари билан ўзаро манфаатли асосдаги бевосита алоқалари ривожлантирилсин. Иқтисодий омиллар ва раҳбар коммунистларнинг масъулиятини ошириш орқали халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш ҳажмларини кескин кўпайтириш таъминлансин. Министрлар Совети область ижроия комитетлари билан биргаликда ярим йилликнинг охиригача уй-жой программасини амалга оширишдаги қолоқлик, қурилиш ташкилотларининг қониқарсиз ишлаши сабабларини аниқ-равшан ўрганиб чиқсин, камчиликларни тугатиш юзасидан зарур чора-тадбирларни кўрсин, шу жумладан социал соҳани ривожлантириш билан боғлиқ бўлмаган ишлаб чиқариш қурилишини янада қисқартирсин ҳамда бундан бўшаб қолган қувватлар ва ресурсларни уй-жой ва маданий-маиший объектлар қурилишига сарфласин. Экологик жиҳатдан зарарли ишлаб чиқаришларни ишлатишни тўхтатиш ва профилини ўзгартиришгача бўлган чораларни кўриб, экологик вазиятни соғломлаштириш билан конкрет равишда шуғулланилсин.

Область, шаҳар, район партия комитетларидан шу йилнинг май-июнь ойларида хўжасизлик ва интизомни бузиш фактлари юзасидан узил-кесил чоралар кўриш талаб қилинсин, айбдорлар қандай жавобгарликка тортилганлиги ва тартиб ўрнатиш учун нималар қилинганлиги кенг миқёсда ошкор этилсин. Хўжасизликка қарши кураш ишини мувофиқлаштириб туриш республика Халқ контроли комитетининг ва Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳузуридаги Партия контроли комиссиясининг зиммасига юклатилсин. Кооператив ҳаракатни ривожлантириш билан боғлиқ ишларнинг аҳволи ҳеч кечиктирмай кўриб чиқилсин, мавжуд фактларга сиёсий баҳо берилсин ҳамда меҳнатсиз даромадлар ундириб олиш, бойлик орттириш мақсадида кооперативлар тузилишининг ва мансабни суиистеъмол қилишнинг пайи қирқилсин.

3. Пленум шуни таъкидлайдики, вужудга келаётган ижтимоий-сиёсий вазиятда мафкуравий ишдаги юзакичилик ва реалликдан ажралиб қолиш, партия кадрлари ва активларининг бир қисми бу ишни одатдаги усулларда олиб боришдан воз кечмаётганлиги тобора тоқат қилиб бўлмайдиган ҳолга айланиб бормоқда.

Область, шаҳар, район партия комитетлари ва бошланғич ташкилотлари омма билан амалий алоқани мустаҳкамлашни, жамият турли қатламларини тўлқинлантираётган муаммолар юзасидан улар билан бевосита мулоқот ўрнатишни, одамларнинг фикр-ўйлари ва кайфиятларини ўрганишни асосий вазифа, деб ҳисобласинлар. Шу билан бирга, ҳар бир коммунист, биринчи галда сайлаб қўйилган органларнинг аъзолари ва партия аппаратининг ходимлари бўлган коммунистлар ташвиқотчи ва тарғиботчи бўлиши, одамларни ҳақиқат билан, далил-исботлар мантиқи билан, партиявийлик билан, социализмга содиқлик билан ишонтира оладиган бўлишига асосланиб иш тутилсин. Республикада социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштириш, маданият ва миллатлараро муносабат соҳасида йиғилиб қолган муаммоларни ҳал этиш юзасидан кўрилаётган чора-тадбирларнинг моҳияти ишонарли қилиб тушунтириб берилсин, одамларнинг аҳоли барча группалари ва қатламларини жипслаштириш асосидагина бу вазифаларни рўёбга чиқариш мумкинлигини тушунишига эришилсин. Шу мақсадда матбуот, радио, телевидение, бошқа оммавий ахборот воситаларининг имкониятларидан кенг фойдаланилсин.

Пленум партия комитетлари ва ташкилотларининг диққат-эътиборини ташаббускор жамоат тузилмаларига эътиборни кучайтириш, уларнинг фаолиятидаги бунёдкорлик негизларини мустаҳкамлаш, улар билан ҳамкорлик шаклларини кенгайтириш, ўртада турган муаммоларни ҳал этиш соҳасидаги амалий ишга уларни жалб қилиш зарурлигига қаратади. Айни вақтда айрим масъулиятсиз унсурларнинг вазиятни издан чиқариш, ҳис-ҳаяжонни авж олдириш йўлидаги уринишларини янада қатъият билан фош қилиш ва пайини қирқиш, шу мақсадда ишонтириш ишлари билан бирга, қонун кучидан омилкорлик билан фойдаланиш лозим.

Барча соғлом ижтимоий кучларни ҳуқуқбузарликка ва жиноятчиликка қарши курашга отлантирайлик, ҳамма жойдаги прокуратура, суд, милиция органлари қонунга тўла мувофиқ равишда қатъият ва билимдонлик билан ҳаракат қилишларига эришайлик. Уларнинг кадрлар составини мустаҳкамлаш иши давом эттирилсин.

4. КПСС Марказий Комитетининг 1989 йил апрель Пленумида таъкидланганидек, ҳозирги шароитда партия комитетлари эски сийқа усуллардан ва одат бўлиб қолган кабинет иш формаларидан қатъият билан воз кечишлари зарур. Уларнинг кўплари ишни янгичасига ташкил эта олмаяптилар, улар ҳамиша ҳам ташаббусни қўлга олмаяптилар, бошланғич партия ташкилотларининг имкониятларига қаттиқ таянмаяптилар. Кадрлар ишида анкета-номенклатурага қараб ёндашиш, масалаларни тор доирада ҳал этиш услуби бутунлай тугатилган эмас. Бағритошлик, одамларга эътиборсизлик фактларига, раҳбарларнинг қабулга келувчиларга номақбул бир нарса деб қараш фактларига кўпинча партиявий баҳо берилмаяпти.

Партия комитетлари ва бошланғич партия ташкилотлари демократиялаш ва ошкораликка асосланган сиёсий иш усуллари ва услубини активроқ ўзлаштириб олишлари, ўз фаолиятларини одамлар билан алоқа ва маслаҳат орқали таққослаб олиб боришлари лозим. Партия комитетларининг тузилган комиссиялари амалий ишга солиб юборилсин, коллектив раҳбарлик, талабчанлик, сўз билан ишнинг бирлиги вазияти вужудга келтирилсин, сайлаб қўйилган органлар аъзоларининг конкрет соҳа учун, партия қарорларининг бажарилиши учун шахсий масъулияти оширилсин.

Ташкилотчилик иши қатъият билан бошланғич партия ташкилотларига ва меҳнат коллективларига кўчирилсин, уларнинг турмуши ва муаммолари яхши билиб турилсин, конкрет вазифаларни ҳал этишда амалий ёрдам берилсин. Қуйи партия бўғинларининг жанговарлик қобилиятини оширишда ички партиявий ишнинг ўзини оқлаган шакллари ва усулларидан, илғор тажрибадан тўлиқроқ фойдаланилсин. Ҳар бир коммунист қайта қуришдаги ўз ўрнини топиб олишига, партия йўлини принципиал ўтказишига эришилсин, сифатли танлаб олиш орқали партия сафларига янги кучларнинг келиб туриши таъминлансин. Кадрларга оид ишларни янада демократиялаш, раҳбарларни мусобақа, конкурс асосида сайлаб қўйиш таъминлансин, ходимнинг типига қараб кадрлар резервини ошкора шакллантириш тажрибаси орттирилсин, уларнинг сиёсий ва касб-кор жиҳатдан ўсишига ёрдам берилсин. Раҳбар коммунистларга топширилган иш учун, коллективлардаги соғлом маънавий-руҳий муҳит учун, инсонга эътибор билан қаралиши, одамларни қайта қуриш вазифалари теварагида жипслаштириш маҳорати учун кўпроқ талабчанлик билан ёндашилсин.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XIII пленумининг қарори

КАДРЛАР РЕЗЕРВИ ТЎҒРИСИДА

1. Раҳбар партия ва совет ишларига кўтариш учун кадрлар резервининг шахсий состави асосан маъқуллансин.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Бюроси пленум қатнашчилари билдирган мулоҳаза ва таклифларни ҳисобга олиб, таклиф этилган кадрлар резерви составини қўшимча равишда ишлаб чиқсин.

2. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Бюроси, Марказий Комитет бўлимлари, область партия комитетлари XIX Бутуниттифоқ партия конференциясининг йўл-йўриқларига, КПСС Марказий Комитетининг 1987 йил январь Пленуми қарорларига мувофиқ бутун кадрлар сиёсатини демократиялаш, ошкоралик, асосий эътиборни резервлар тайёрлаш ва қайта тайёрлашга, уларни ўсиш истиқболларини назарда тутиб тарбиялаш, раҳбар партия, совет, идеология ишларининг энг муҳим соҳаларини мустаҳкамлаш асосида резерв билан ишлашни қайта қуришга оид амалий тадбирларни рўёбга чиқарсинлар.

Кадрлар резерви билан иш олиб боришда, улар ўқуви ва стажировкадан ўтишини йўлга қўйишда Марказий Комитет, партия комитетлари комиссияларининг ва бошланғич партия ташкилотларининг роли оширилсин. Резервдаги кадрларнинг партия комитетлари пленумларида, бюро мажлисларида, ўз номзодларини кўрсатган коммунистлар ва меҳнат коллективлари ҳузурида мунтазам ҳисобот беришлари йўлга қўйилсин.

Кадрлар резерви билан олиб бориладиган бутун ишни уларда юксак сиёсий ва ишчанлик фазилатларини, билимдонликни, марксизм-ленинизм таълимотини, омма орасида ғоявий-сиёсий ва ташкилотчилик иш методларини муттасил эгаллашни тарбиялашга қаратилсин. Кадрлар ошкоралик маданиятига ,демократия шароитида мубоҳаса, ўртоқларча мунозара юрита билишга ўрганишлари, амалда коммунистлар ва меҳнаткашларнинг эътироф этилган етакчилари бўла олишлари, ишлаб чиқариш ва жамоат турмушининг конкрет соҳасида қайта қуриш вазифалари ҳал этилишини таъминлай билишлари муҳимдир.

1989 йил 26 мартдан кейин ўтказилган СССР халқ депутатлари такрорий сайловининг якунлари тўғрисида Марказий сайлов комиссиясининг АХБОРОТИ

Марказий сайлов комиссияси СССР халқ депутатлари такрорий сайловининг натижалари тўғрисида округ сайлов комиссияларидан ва жамоат ташкилотларининг сайлов комиссияларидан олган протоколларни кўриб чиқиб, қуйидагиларни маълум қилади:

САЙЛОВ ОКРУГЛАРИ БЎЙИЧА ТАКРОРИЙ САЙЛОВ ЯКУНЛАРИ

Сайлов округлари бўйича СССР халқ депутатлари такрорий сайлови учун сайловчиларнинг рўйхатларига 63.701.239 киши киритилган эди, овоз беришда 49.948.246 киши ёки 78,4 проценти иштирок этди.

ТЕРРИТОРИАЛ ОКРУГЛАР БЎЙИЧА ТАКРОРИЙ САЙЛОВ

114 та территориал сайлов округида СССР халқ депутатларининг такрорий сайловида депутатликка 713 номзод овозга қўйилди. Овозга қўйилган депутатликка номзодлар сони жиҳатидан сайлов округлари қуйидаги тарзда характерланади. 8 та округда сайлов бюллетенларига биттадан номзод, 6 та округда иккитадан номзод, 100 та округда учтадан ва ундан кўпроқ номзод киритилган эди.

114 та сайлов округида такрорий сайлов бўлиб ўтди. 35 та округда халқ депутатлари сайланди. Ҳар бирида иккитадан кўпроқ номзод овозга қўйилган ва уларнинг биронтаси ҳам сайланмаган 78 та округда СССР халқ депутатлари сайлови тўғрисидаги Қонуннинг 60-моддасига мувофиқ овоз бериш такрорий ўтказилади.

Депутатликка 2 номзод овозга қўйилган бир сайлов округида номзодлар сайловчиларнинг зарур миқдордаги овозини олмадилар ва депутат этиб сайланмадилар. Бу округда СССР халқ депутатлари сайлови тўғрисидаги Қонуннинг 61-моддасига мувофиқ такрорий сайлов ўтказилади.

МИЛЛИЙ-ТЕРРИТОРИАЛ САЙЛОВ ОКРУГЛАРИ БЎЙИЧА ТАКРОРИЙ САЙЛОВ

84 та миллий-территориал сайлов округида СССР халқ депутатлари такрорий сайлови чоғида депутатликка 444 номзод овозга қўйилди. Овозга қўйилган депутатликка номзодлар сони жиҳатидан сайлов округлари қуйидаги тарзда характерланади. 8 та округ сайлов бюллентенларига биттадан номзод, 7 та округда иккитадан номзод, 69 та округда учтадан ва ундан кўпроқ номзод киритилган эди.

84 та сайлов округида сайлов бўлиб ўтди. 36 та округда халқ депутатлари сайланди. Ҳар бирида иккитадан кўпроқ номзод овозга қўйилган ва уларнинг биронтаси ҳам сайланмаган 48 та округда СССР халқ депутатлари сайлови тўғрисидаги Қонуннинг 60-моддасига мувофиқ овоз бериш такрорий ўтказилади.

Ҳар бир территориал ва миллий-территориал сайлов округи бўйича сайловнинг натижалари тўғрисидаги ахборотларни округ сайлов комиссиялари маҳаллий матбуотда эълон қилишди.

ЖАМОАТ ТАШКИЛОТЛАРИДАН САЙЛОВ ЯКУНЛАРИ

Бешта жамоат ташкилотидан СССР халқ депутатлари такрорий сайлови чоғида 18 та депутатлик мандатига 32 номзод овозга қўйилди. 18 киши депутат этиб сайланди.

Ҳар бир жамоат ташкилотидан СССР халқ депутатлари сайловининг натижалари тўғрисидаги ахборотлар матбуотда эълон қилинди.

Такрорий сайлов вақтида жами 89 киши СССР халқ депутатлари этиб сайланди. Улар орасида 8 киши ёки 9,0 проценти хотин-қизлар, 81 киши ёки 91,0 проценти эркаклар, 13 киши ёки 14,6 проценти ишчилар, 7 киши ёки 7,9 проценти колхозчилардир. Жами ишчи ва колхозчилар 20 кишини ёки 22,5 процентни ташкил этади. Депутатлардан 70 киши ёки 78,7 проценти КПСС аъзолари ва аъзоликка кандидатлар, 19 киши ёки 21,3 проценти партиясизлар, 1 киши ёки 1,1 проценти ВЛКСМ аъзосидир.

Марказий сайлов комиссияси сайлов тўғрисидаги Қонуннинг 57-моддасига асосан сайлов округларида ва жамоат ташкилотларидан сайланган барча СССР халқ депутатларини рўйхатга олди.

СССР ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ САЙЛОВИНИ ЎТКАЗУВЧИ МАРКАЗИЙ САЙЛОВ КОМИССИЯСИ

ЖУРНАЛИСТЛАР СЕМИНАРИ

ТАСС уюштирган халқаро журналистлар семинари ўз ишини давом эттирмоқда. Семинар қатнашчилари — Болгария ва Вьетнам, Венгрия ва Германия Демократик Республика, Куба ва Кампучия, Лаос ва Польша, Руминия ва Чехословакия ахборот агентликларининг редакторлари ва мухбирлари Ўзбекистон турмушининг барча соҳаларида қайта қуришнинг бориши билан танишмоқдалар, меҳнат коллективлари билан учрашмоқдалар.

Семинар иштирокчилари «СССР 50 йиллиги номли Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасида, Орджоникидзе районидаги «Лимонарий» колхоз-комбинатида бўлдилар, Ўрта Осиё ва Қозоғистон мусулмонлари диния бошқармасига бордилар.

Социалистик мамлакатларнинг журналистларини Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари М. Ҳ. Холмуҳамедов қабул қилди. (ЎзТАГ).

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ СИЁСИЙ БЮРОСИДА

КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси 20 майдаги мажлисида шу йил 22 май куни бўладиган КПСС Марказий Комитети Пленумини ўтказиш билан боғлиқ масалаларни кўриб чиқди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси М. С. Горбачевнинг Хитой Халқ Республикасига қилган расмий визити, у ерда Хитой раҳбарлари билан бўлиб ўтган музокаралар ва суҳбатларнинг, Хитой жамоатчилиги ҳамда меҳнаткашлари вакиллари билан учрашувларнинг якунларини маъқуллади.

Олий даражадаги Совет-Хитой учрашуви бутун бир маррага тенг аҳамиятга эга эканлиги чуқур мамнуният билан қайд этиб ўтилди. Бу учрашув ўтмишга чек қўйиб, Совет-Хитой муносабатларида янги босқични бошлайди. СССР билан ХХР раҳбарларининг учрашуви давлатлараро муносабатлар нормаллашувини, КПСС билан ХКП ўртасидаги алоқалар тикланганлигини билдирди.

Давлатлараро ва партиялараро муносабатларнинг янги асослари келишиб олинганлиги учрашувнинг муҳим якуни бўлди, ана шу янги асослар томонларнинг бир-бирининг суверенитетини, мустақиллигини ҳурмат қилишга, тенг шериклар ва яхши қўшнилар сифатида иккала мамлакатнинг манфаатларини эътиборга олиб, улар ўртасидаги ҳамкорликни бутун чоралар билан ривожлантиришга тайёр эканликларини ифода этади. Совет-Хитой муносабатларининг нормаллашуви учинчи мамлакатларга қарши қаратилмаганлигини ва СССР ҳамда ХХР-нинг бошқа давлатлар билан алоқалари ва ҳамкорлигига асло зиён етказмаслигини яқдиллик билан англашга эришилди.

М. С. Горбачевнинг ХХРда бўлиши иккала мамлакат халқлари ўртасида неча ўн йиллар мобайнида ётсираш мавжуд бўлганига қарамай, улар бир-бирига нисбатан анъанавий дўстлик, хайрихоҳлик ва чуқур ҳурмат туйғуларини сақлаб қолишганини намойиш этди.

Пекиндаги музокаралар шуни кўрсатдики, турмушнинг ўзи тақозо этаётган савдо-иқтисодий, илмий-техникавий алоқалар ва бошқа алоқаларни анча кучайтириш, самарали ҳамкорлик шаклларини жорий этиш вазифалари иккала мамлакат ўртасидаги ўзаро муносабатларда олдинги ўринга чиқмоқда. Совет халқи билан Хитой халқи ўртасида маънавий соҳадаги ҳамкорлик ҳам битмас-туганмас имкониятларга эгадир.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси тегишли Совет идоралари ва ташкилотлари учрашувда эришилган аҳдномаларни рўёбга чиқаришни ўз фаолиятининг муҳим йўналиши деб билишларини зарур деб ҳисоблайди.

Ҳар иккала томон Совет-Хитой чегараси районидаги қуролли кучларни энг паст даражагача қисқартириш чораларини кўришга, Совет Иттифоқи билан Хитой ўртасидаги чегара масалаларини бир вақтнинг ўзида чегаранинг шарқий ва ғарбий қисмларида адолатли ҳамда оқилона ҳал этишга рози бўлганлиги катта аҳамиятга эга эканлиги таъкидланди.

Совет-Хитой муносабатларининг нормаллашуви СССР билан ХХР ўртасидаги муносабатларгагина эмас, шу билан бирга Осиё-Тинч океан регионидаги ва умуман жаҳондаги вазиятга ҳам хайрли таъсир ўтказади, бундай нормаллашув жаҳон тараққиётининг ҳозирги тенденцияларига узвий қўшилиб халқаро майдонда давлатларнинг бир-бирига қарши туришидан уларнинг баҳамжиҳат ҳаракат қилишига ўтишига, ишонч ва ҳамкорликни мустаҳкамлашга кўмаклашади, деб комил—ишонч билдирилди.

Мажлисда М. С. Горбачевнинг АҚШ Давлат секретари Ж. Бейкер билан суҳбати ҳамда Э. А. Шеварднадзенинг у билан олиб борган музокараларининг якунлари кўриб чиқилди. Совет-Америка муносабатларининг бутун комплекси ва долзарб халқаро муаммолар хусусидаги батафсил фикрлашувлар қуролсизланиш, дунёда барқарорлик ва хавфсизликни таъминлаш тўғрисидаги музокаралар жараёнини кучайтириш имконини беради.

Суҳбат давомида ҳозирги халқаро муносабатларнинг энг асосий соҳаси — қурол-яроғларни чеклаш ва камайтириш соҳасида совет томони олға сурган йирик ташаббуслар принципиал муҳим аҳамиятга эгадир. Совет Иттифоқи Европада оддий қуролли кучларни қисқартиришга доир Вена музокараларида киритган конкрет таклифларнинг аҳамияти алоҳида қайд этиб ўтилди.

Тактик ядровий қурол муаммоси айниқса долзарб бўлиб қолмоқда, Европадагина эмас, шу билан бирга умуман жаҳондаги ҳарбий-стратегик ва сиёсий вазият ана шу муаммонинг ҳал этилишига бевосита боғлиқдир.

АҚШ Давлат секретарининг визити чоғида совет раҳбарияти Варшава шартномасидаги иттифоқчи мамлакатларнинг территориясида жойлаштирилган 500 та тактик ядровий қуролни қисқартириш тўғрисида эълон қилган қарори — Европа қитъасида янги ҳарбий-сиёсий вазиятни вужудга келтириш ва мустаҳкамлаш йўлида қўйилган муҳим қадамдир. АҚШ билан мулоқотнинг шу йўналишига СССРнинг амалий ёндашаётганлиги ВШТ ва НАТО мамлакатларининг қуролли кучларига фақат мудофаа хусусиятларини беришда ҳал қилувчи ёриб ўтишга эришиш, ракетадан мудофаа тўғрисидаги шартнома 1972 йилда қандай имзоланган бўлса, унга шундайлигича риоя этилган шароитда стратегик ҳужум қуролларини 50 процент қисқартириш тўғрисидаги шартнома устида ишлашни ниҳоясига етказиш мақсадини кўзлайди.

Учрашувда маҳаллий можароларни бартараф этиш муаммолари чуқур муҳокама қилинганлиги ёндашувлар ва баҳоларда тафовутлар сақланиб қолаётганига қарамай, адолатли ечимларни сиёсий воситалар билан топиш борасида СССР билан АҚШнинг амалий равишда баҳамжиҳат ҳаракат қилиши учун реал имкониятлар мавжудлигини кўрсатди. Музокаралар вақтида миллатлараро муаммолар амалий равишда муҳокама этилиши, Совет-Америка муносабатларининг турли жиҳатлари юзасидан фикрлашувлар, СССР билан АҚШ ўртасида барча даражаларда самарали сиёсий мулоқотни ривожлантириш борасида кўриладиган кейинги тадбирларни англашга эришилганлиги муҳим аҳамиятга эга эканлиги таъкидлаб ўтилди.

Э. А. Шеварднадзенинг Германия Федератив Республикасига амалий визити, унинг Федерал канцлер Г. Коль ва ташқи ишлар министри Г.-Д. Геншер билан суҳбатларининг якунлари тўғрисидаги ахборот тингланди, ана шу визит ва суҳбатлар чоғида асосий диққат-эътибор М. С. Горбачевнинг ГФРга бўлажак расмий визитига тайёргарлик кўриш масалаларига қаратилди. Олий даражадаги Совет-Ғарбий Германия учрашуви ғоят мазмундор бўлиб, иккала мамлакат ўртасидаги муносабатларда ижобий тенденцияларни мустаҳкамлаш имконини беради, деб қатъий ишонч билдирилди. СССР билан ГФР ўртасидаги муносабатларнинг шундай ривожланиши тинчлик ва ҳамкорлик қарор топган янги Европани барпо этишга қўшилган муҳим ҳисса бўлур эди.

ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ СЪЕЗДИ ТРАНСЛЯЦИЯСИ

СССР Телевидение ва радиоэшиттириш давлат комитетида ТАСС мухбирига маълум қилишларича, СССР Олий Совети Президиуми билан келишиб олиниб, СССР халқ депутатлари биринчи съезди ва янги сайланган СССР Олий Советининг биринчи сессияси мажлислари Марказий телевидениенинг иккинчи программаси ва «Маяк» радиопрограммаси орқали тўла трансляция қилинади.

Съезд ва сессиянинг бир қанча мажлислари ҳам Марказий телевидениенинг биринчи программаси ва Бутуниттифоқ радиосининг биринчи программаси орқали трансляция қилинади.

Марказий телевидение «Орбита» ва «Восток» космик алоқа системалари орқали ҳам трансляция қилади.

Шу кунлари Марказий телевидение ва Бутуниттифоқ радиосининг мухбирлари «Янгиликлар»нинг оператив сонларини, «СССР халқ депутатлари съездида» ва «СССР Олий Совети сессиясида» телекундаликлари ва радиокундаликларини тайёрлайдилар.

Съезд ва сессия ишидаги асосий воқеалар тўғрисида чет эл мамлакатларига эшиттиришнинг барча каналлари бўйича хориждаги радио тингловчилар ҳам батафсил хабардор этилади.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XIII пленуми

Ўртоқ М. М. МИРҚОСИМОВ нутқи

(Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари)

Ўртоқлар! КПСС Марказий Комитетининг апрель Пленумида авж олиб кетган жиддий мунозара ҳозирги босқичда партия комитетларининг иш услуби ва методларини яна бир бор чуқур таҳлил этиб, унинг қайта қуриш жараёнларидаги ўрни ва ролини қайта кўриб чиқишимизга даъват этмоқда. Одамлар жамиятимизни ривожлантиришнинг кўпгина муаммолари секинлик билан ҳал этилаётганлигини асосли равишда партия комитетларининг, турли даражалардаги раҳбарларнинг ишидаги камчиликлар билан боғламоқдалар.

Шуни ҳисобга олиб Тошкент область партия комитети партия ишини қайта қуриш борасида муайян чора-тадбирларни кўрмоқда. Область партия комитети аъзоларининг фаолияти кучайтирилди, тегишли доимий комиссияларнинг иши авж олдирилди. Обком аъзолари (эндиликда уларнинг составида оддий коммунистлар кўпайди) коллегиал органларнинг қарорларини тайёрлаш ва қабул қилишда, кадрларни танлаш ва юқорироқ лавозимларга кўтаришда, қарорларни ишлаб чиқиш ҳамда уларни ижро этишни уюштиришда бевосита қатнашмоқдалар. Аппарат ходимларининг бажарадиган вазифалари қайта кўриб чиқилди, уларнинг қуйи партия бўғинларида бўладиган вақти анча кўпайтирилди, ёзишмалар ҳажми қарийб уч баравар қисқартирилди. Аппаратнинг барча ходимлари меҳнат коллективларида конкрет жамоат ишини олиб боришлари учун бошланғич партия ташкилотларида вақтинчалик партия учетига қўйилган. Партия комитетларининг асосий диққат-эътибори мавжуд муаммоларни ҳал этиш йўлларини қидириб топишга қаратилган.

Эҳтимол, республиканинг партия комитетларида ҳам уларнинг меҳнат коллективлари билан алоқаларини мустаҳкамлашнинг кўпгина бошқа формалари бордир, аммо биз ҳамиша ҳам булар ҳақида хабардор қилинавермаймиз. Бизнингча, бу масалаларда Марказий Комитет аппарати, республика оммавий ахборот воситаларининг ишида камчилик борлиги равшан.

Меҳнат коллективларида бўлиш, одамлар билан суҳбатлашиш КПСС Марказий Комитетининг Пленумида гапириб ўтилган экономика ва социал соҳани ривожлантиришдаги муаммолар Тошкент области учун ҳам тўла-тўкис хос эканлигини кўрсатмоқда. Ана шу муаммоларни ҳал этиш учун партия комитетлари ва ташкилотларининг, меҳнат коллективларининг мустақиллиги ҳамда ташаббускорлигини ривожлантиришга умид боғлаяпмиз. Бироқ, қуйидан кўрсатилаётган бундай ташаббус маҳкамачилик тўсиқларига тез-тез дуч келиб турибди. Масалан, халқ истеъмол молларини ишлаб чиқаришни олиб кўрайлик. «Узбектекстильмаш» ишлаб чиқариш бирлашмаси бундан бир йил муқаддам республикада мураккаб рўзғор техникаси: икки камерали кир ювиш машиналари ҳамда рўзғор электр гидронасосларини ишлаб чиқаришни ташкил этиш тўғрисидаги таклифни киритган эди. Шу мақсадда у республика ҳукуматига, бизнинг область ижроия комитетимизга мурожаат қилиб, Ўзбекистон ССР Мелиорация ва сув хўжалиги давлат комитетига қарашли гидромеханика ва электр техника ускуналари ремонти заводининг чала қурилган ҳамда фойдаланилмаётган объектларини компенсация асосида уларга бериш мумкинлигини кўриб чиқишни сўраган эди. Аммо идоравий тўғаноқлар сабабли шу масалани йил мобайнида ҳал этишга муваффақ бўлинмади. Бунда эҳтимол бизнинг ҳам айбимиз бор, ушбу масалани ҳал этишда изчиллик ва принципиаллик кўрсатганимиз йўқ.

Афсуски, бундай фактлар бизда кам эмас. Яқинда биз халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришни кўпайтириш ва уларнинг сифатини яхшилашга бағишлаб область партия хўжалик активларининг сайёр йиғилишини ўтказдик, йиғилишда мазкур муаммони ҳал этишга доир катта программа қабул қилинди. Йиғилиш давомида ва унгача кўпгина партия ташкилотлари, меҳнат коллективлари Нариманов, Тошкент шаҳарларидаги, Орджоникидзе районидаги бир қанча чала қурилган ва ташлаб қўйилган биноларда халқ учун товарлар ишлаб чиқаришни ташкил этиш ташаббуси билан чиқдилар. Аммо, бу вазифани ҳал этишда бизга яна идоравий буйруқбозлик ҳалақит қилмоқда.

Эҳтимол, шундай шароитда «туя гўшти еган» деб аталмиш барча қурилишларни, бўш ётган қувватларни ревизия қилиш ва олиб қўйиш юзасидан махсус давлат комиссияларини тузиш ҳамда кейинчалик уларни халқ учун товарлар ишлаб чиқарадиган, қайта ишлаш ва озиқ-овқат корхоналари қилиб қайта жиҳозлаш тўғрисидаги масалани марказлаштирилган тартибда кўриб чиқса арзийди. Бу апрель Пленумида айтиб ўтилганидек, хўжасизликка қарши курашнинг муҳим йўналиши бўлур эди.

Кооперативлар фаолиятини таҳлил этишга ҳам худди шундай ёндашиш лозим. Жумладан, биз Тошкент областида барча кооперативлар ва кооператорларнинг фаолиятини комиссиялар билан текширишга қарор қилдик, ишлаб чиқариш соҳасида айниқса халқ истеъмол молларини тайёрлаш соҳасида ишлаётган кооперативларнинг фаолиятини бутун чоралар билан рағбатлантирамиз. Докладда айтиб ўтилган кооперативларга ўхшаш кооперативларнинг жамият ҳисобига текинхўрлик қилиш йўлидаги уринишларига эса катта солиқ солишдан бошлаб то бундай кооперативларни ёпиб қўйишгача ғоят қатъий равишда чек қўйилади.

Биз учун бошқа яна муҳим муаммолар орасида аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш энг ўткир муаммо бўлиб турибди. Область партия комитетининг яқинда бўлиб ўтган пленумида бу масала анча пухта кўриб чиқилди. Гарчи Рафиқ Нишонович ўз докладида қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши ўсиб бормоқда, деб айтган бўлсада, аммо аҳоли жон бошига озиқ-овқат маҳсулоти амалда ўсаётгани йўқ. Шахсий хўжаликларнинг томорқа участкалари тўғрисида қабул қилинган қарор озиқ-овқат маҳсулотини кўпайтиришда муҳим омил бўлади, деб ўйлаймиз.

Бироқ, ўз ўзини танқид руҳида шуни эътироф этиш зарурки, партия комитетлари ҳали кадрларда янгича ёндашувлар ва усулларни ҳамма жойда қарор топтириб, агросаноат комплексининг мавжуд имкониятларидан интенсив фойдаланиш масалаларини аниқ-равшан сиёсий ва ташкилотчилик ишлари билан мустаҳкамлай олганлари йўқ.

Аммо, бошқа нарса тўғрисида ҳам гапирмоқчиман. Республикада ҳам, шунингдек область ва район даражасида ҳам агросаноат комплексини бошқариш структурасини тезроқ қайта кўриб чиқишни турмуш қатъий тақозо этмоқда. Ҳозир колхозларимиз, совхозларимизнинг ва агросаноат комплекси корхоналарининг республикадаги 10 дан зиёд турли идораларига иши тушмоқда, бу эса ишга ҳалақит қилиб, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг мавжуд резервларидан тўла-тўкис фойдаланиш имконини бермайди.

Республиканинг бошқа регионлари каби бизнинг областимиз ҳам кутилмаган совуқдан қаттиқ зарар кўрди. 137 минг гектар ернинг салкам 90 минг гектарида чигит қайта экилди. Совуқ урган сабзавот ва бошқа қишлоқ хўжалик экинлари қайтадан экилмоқда. Қишлоқ хўжалигидаги аҳвол ниҳоятда оғир. Ҳозир ташаббусни хўжалик ходимлари ихтиёрига бериб қўйишнинг йўл-йўриқлар ва тўғаноқлар кишани билан уларнинг ҳаракатларини бўғиб қўймасликнинг, деҳқонга эрк беришнинг айни вақтидир.

Биз область агросаноат комплексини бошқариш системасини қайта ташкил этишга доир таклифларимизни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг комиссиясига тақдим этдик ва иккинчи ярим йилликдан бошлаб шу системага ўтиш умидидамиз. Таклифимиз қўллаб-қувватланади, деб ўйлаймиз.

Тошкент шаҳрида мураккаб социал-иқтисодий вазият вужудга келмоқда. Докладда ҳам уқтириб ўтилганидек, республика пойтахтини иқтисодий ва шаҳар қурилиши жиҳатидан ривожлантириш узоқ вақт давомида хўжалик юритишнинг экстенсив усуллари таъсири остида бўлди. Ишлаб чиқариш ҳажмларини социал ва коммунал инфраструктурани мутаносиб равишда ривожлантиришдан ажралган ҳолда ошириб бориш шаҳар хўжалигини ривожлантиришда жиддий номутаносибликларнинг кучайишига олиб келди. Йил сайин шаҳарда турли муассасалар, корхоналар, базалар, омборлар тартибсиз қурилмоқдаки, уларни бошқа жойларда ҳам бемалол барпо этиш мумкин эди.

Экологик жиҳатдан зарарли корхоналарни қайта ташкил этиш, Тошкентнинг ичида жуда катта майдонни эгаллаб ётган антенналар, турмалар ва бошқа объектларни территориядан ташқарига чиқариш масалалари пайсалга солинмоқда. Ҳозирги вақтда шаҳар территориясидаги 25 минг гектар майдондан фақат 11 минг гектари уй-жойлар билан банд, бунинг устига уларнинг 70 процентидан кўпроғи кам қаватли иморатлардир. «2010 йилгача бўлган даврда Тошкент шаҳрини социал-иқтисодий ривожлантиришни интенсивлаш» махсус ҳукумат программасининг яқин вақт ичида қабул қилиниши вужудга келган танг аҳволдан қутулишнинг йўли бўлиши мумкин, деб ҳисоблаймиз. Биз ҳозир ана шу программани ишлаб чиқишни авж олдириб юбордик ва бунга шаҳар жамоатчилигини кенг жалб этаяпмиз.

Докладда зўр ташвиш билан гапириб ўтилган яна бир муаммо — жиноятчиликнинг ўсишидир. Республикада содир бўлаётган жиноятларнинг учдан бир қисмидан кўпроғи Тошкент области ва Тошкент шаҳри ҳиссасига тўғри келаётганлиги ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларининг ишида жиддий камчиликлар борлигидан далолат беради, албатта. Ички ишлар органлари кўпгина ходимларининг малака савияси ҳали етарли эмас. Партия ташкилотлари, совет органлари кенг жамоатчилик табақаларини социал иллатга қарши курашга отлантира олмадилар. Ҳозир биз мана шу муаммолар устида иш олиб бораяпмиз ва интизомни бутун чоралар билан мустаҳкамлаш зарурлиги тўғрисидаги доклад тезисини, ҳамма жойда ва ҳар ишда социалистик қонунчиликни таъминлашга доир чора-тадбирларни тўла-тўкис қўллаб-қувватлаймиз.

Шу билан бирга, бизнинг фикримизча, ички ишлар органларининг моддий техника таъминотини жиддий равишда яхшилаш масалаларини кўриб чиқиб ҳал этиш лозим бўлур эди.

Жамият олдида турган мураккаб вазифаларни ҳал этишда кўп нарса кадрларни танлашга ва уларни қайта қуришнинг энг муҳим соҳаларида жой-жойига қўйишга боғлиқдир. Кадрларнинг амалий равишда, ошкора кўрсатилган резервини тайёрлаш, уни ўқитиш тўғрисида ғамхўрлик қилиш, раҳбарни бир неча номзод орасидан танлаб сайлаш, уларнинг меҳнат коллективлари олдида вақт-вақти билан ҳисобот бериб туришлари область партия ташкилотининг мана шу ишини янгилашнинг асосий бўғини бўлиб қолди. Бу ишда ҳали талайгина камчиликлар ҳам бор, кўпинча бу иш етарлича мунтазамликнинг йўқлиги сабабли кампаниябозлик билан, ноизчил олиб борилмоқда. Ножўя иш қилган коммунист раҳбарларни бошланғич партия ташкилотларини четлаб ўтиб, жазолаш фактларига барҳам беришга муваффақ бўлинмади. Шу билан бирга, айрим масалаларни марказ ҳаддан ташқари регламентга солиб қўйганлиги кадрлар сиёсатини янада демократиялашга ҳали тўсқинлик қилмоқда. Шу пайтгача республика партия органларига бошқа ишлардан озод этилган ходимларнинг ставкаларини белгилаш масалаларини мустақил ҳал этиш ҳуқуқи берилмаганлиги тўғрими, ахир. Бизнингча, суҳбатлардан ўтиш ва сайлаб қўйилган партия ходимларини тасдиқлаш практикасини анча соддалаштириш талаб этилади.

Докладда тўғри қайд этиб ўтилганидек, бошланғич бўғинларнинг, қолаверса умуман республика партия ташкилотининг жанговар қобилияти кўп жиҳатдан янги кучлар келиб қўшилганлиги билан боғлиқдир. Область партия комитети КПСС Марказий Комитетининг «Партияга қабул қилиш ва партия сафларини мустаҳкамлаш борасида Тошкент область партия ташкилоти ишидаги жиддий камчиликлар тўғрисида»ги қарорини бажара бориб, партияга кирувчиларни танлаб олиш ҳамда уларни тайёрлаш масаласида шаҳар ва район партия комитетларига кўпроқ мустақиллик берди. Бу масалага мунтазам тус беришга ҳаракат қилаяпмиз. Ўтган йили номзод этиб қабул қилинган ҳар саккиз кишининг бири қолоқ ёки мураккаб участкага юборилди. Кейинги икки йил ичида ҳар икки номзоднинг бири унга тавсиянома берган коммунистлар билан бирга йиғилишда ҳисобот берди. Коммунистларни аттестациядан ўтказиш ўзини-ўзи поклашнинг самарали воситаси эканлигини кўрсатди.

Бугунги кунгача 50 минг нафардан зиёд ёки аттестациядан ўтиши лозим бўлган коммунистларнинг учдан бир қисмидан кўпроғи билан суҳбат ўтказилди. Аттестация якунларига кўра 5 мингдан ортиқ коммунист партиявий жазо олди, 700 га яқин киши партиядан ўчирилди. Буларнинг ҳаммаси коммунистларнинг фаоллигини кучайтиришга муайян тарзда кўмаклашди. Шундай бўлса-да, биз КПСС Марказий Комитетининг қарори бажарилишидан қониқа олмаймиз. Биз ўзимизнинг қарорларимиз бажарилиши устидан суст назорат ўрнатганлигимиз, партия комитетларига нисбатан талабчанликни пасайтирганлигимиз, уларга етарлича методик ёрдам бермаётганлигимиз кўп жиҳатдан шунга олиб келди.

Жойларда партия ташкилотларига ёрдам бериш учун Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети партия сафларини шакллантириш муаммоларини назарий жиҳатдан ишлаб чиқишга илмий кучларни ҳам жалб этиши мақсадга мувофиқдир. Бизнингча, партия аъзосининг социал мавқеи категориясини белгилаш системаси ҳам аниқланиши зарур, бу эса шу хусусда жойлардан берилаётган кўпгина саволларга чек қўйган бўлур эди.

Давр биздан қатъий, одатдан ташқари ҳатти-ҳаракатлар, дадил ёндашувларни талаб этмоқда. Бугунги пленумнинг қарори ҳам шундай бўлиши керак, деб ўйлаймиз. Бу қарорда партиявий ишнинг шакл ва усулларини янгилашга қаратилган аниқ-равшан бандлар кўпроқ бўлишини истардик. Бу эса партия комитетлари ва ташкилотларининг ушбу пленум қарорларини бажара бориб, қайта қуришни амалий ишлар билан мустаҳкамлашларига ёрдам беради.

ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИ ИДЕОЛОГИЯ КОМИССИЯСИДА

Область партия комитети идеология комиссиясининг навбатдаги мажлиси Янгийўл шаҳарида бўлиб ўтди. Унда идеология ишлари самарадорлигини оширишда Янгийўл шаҳар партия комитетининг роли тўғрисидаги масала кўриб чиқилди. Комиссия аъзолари мажлисдан олдин шаҳар ва район саноат корхоналари, хўжаликлари, ташкилот ва муассасаларида бўлиб олиб борилаётган сиёсий-тарбиявий ишларнинг аҳволи, социал ва турмуш маданияти масалалари қай тарзда ҳал этилаётганлиги билан танишдилар.

Кун тартибига қўйилган масалани ўрганиш чоғида шу нарса маълум бўлдики, меҳнаткашлар орасида олиб борилаётган ишларда ҳали аниқ система йўқ. Ўтказилаётган тадбирлар инсон омилини активлаштиришга етарлича таъсир қилмаяпти. Интизомни мустаҳкамлаш, уюшқоқликни кучайтириш, коллективларда аҳлоқий-руҳий иқлимни соғломлаштириш, иш ва турмуш маданиятини оширишда ҳали кўп иш қилиш керак.

Шаҳар ва район идеология активи аҳолининг ёши, социал ҳолати, миллий составига қараб ғоявий-сиёсий ишларни ташкил этишга ҳамиша ҳам эътибор билан қарамаяпти. Тошкент шаҳри ижодий ташкилотлари ва коллективлари билан алоқани ривожлантириш имкониятларидан етарлича фойдаланилмаяпти. Шаҳар ва районда халқ ижодиёти, фольклор, урф-одатларни сақлаш ҳамда тарғиб этиш юзасидан ишлар ривож топмаяпти. Маданият муассасалари тарбиявий ишлар марказига айланганича йўқ.

Комиссия Янгийўл шаҳар партия комитетининг идеология ишлари самарадорлигини оширишдаги роли тўғрисидаги масалани область партия комитети бюросида кўриб чиқиш учун тегишли ҳужжатларни тайёрлаб муҳокама этди. Комиссия Бекободда шаҳар куни ўтказилганлигини маъқуллади, бу ташаббусни барча шаҳар ва районларга кенг ёйишни тавсия этди. Шаҳар ва район кунлари ватанпарварлик ва интернационал тарбияни яхшилашга, тарихимизни тарғиб этишга, халқ анъаналарини мустаҳкамлаш ва ривожлантиришга ҳисса қўшади деган умид билдирилди.

Комиссия мажлисини область партия комитетининг секретари Э. И. Фозилов олиб борди.

• СССР халқ депутатлари съезди арафасидаги ўйлар •

ХАЛҚ СЪЕЗДДАН НИМАЛАРНИ КУТАЯПТИ?

Мана, 25 майга ҳам саноқли кунлар қолди. Шу куни янги сайланган СССР халқ депутатларининг Съезди ўз ишини бошлайди. Аммо бу катта йиғиннинг кун тартиби, асосан қайси мавзуларда мунозаралар юритилиши, неча кун давом этиши хусусида ҳали ҳеч ким аниқ, тўла тасаввурга эга эмас.

Хўш, кўпдан бери биринчи марта бўлаётган Съезднинг кун тартибига қандай масалалар киритилгани маъқул! Қандай қонун ва қарорлар қабул қилиниши керак!

Редакция уюштирган давра суҳбатида қатнашган СССР халқ депутатлари ана шу масалалар юзасидан ўзаро фикр алмашдилар. Суҳбатда депутатлар: Ангрендаги «Ўзбекрезинотехника» ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори Ином Искандаров, Чиноз районидаги «Ўзбекистон ССР 30 йиллиги» колхозининг пахтачилик бригадаси бошлиғи Фикрет Сефершаев, Бўстонлиқ районидаги 22-ўрта мактаб ўқитувчиси Турсуной Қозоқова иштирок этдилар. Суҳбатни область Совети ижроия комитети ташкилий-инструкторлик бўлими мудири Даврон Маҳмудов билан «Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири Абдусамад Йўлдошевлар бошқаришди.

Д. МАҲМУДОВ

А. ЙЎЛДОШЕВ: давра суҳбатимизнинг ҳамма иштирокчилари учун бу биринчи Съезд. Лекин шунга қарамай, Съезд тўғрисида ҳеч бўлмаса умумий тасаввурга эга бўлишимиз керак...

И. ИСКАНДАРОВ: гапни индаллосидан бошлайдиган бўлсак, ўзи бу Съезд апрелнинг охирларида бўлиши керак эди. Сайлов чўзилгани учунми, ёки кун тартиби масаласи сабаблими, ҳар ҳолда 25 майга кўчирилди. Кўпчилигимиз қатор съезд ва пленумларнинг, сессияларнинг гувоҳи бўлганмиз. Уларнинг кун тартиби аввалдан маълум бўларди. Аммо бу сафар Кремлга йўл олар эканмиз, аниқ тасаввуримиз йўқ.

А. ЙЎЛДОШЕВ: депутат бўлганингизга мана орадан қарийб икки ой ўтди. Шу даврда тегишли органларга учрашиб, бўлажак Съезд хусусида бироз бўлса-да, консультация олишнинг иложи бўлмадими?

Т. ҚОЗОҚОВА: бир марта область ижроия комитетига тўплаб тушунтириш суҳбати уюштиришди, Съезд ишида ҳал этиладиган муҳим тадбирлардан баъзиларини билиб олдик. Жумладан, Съездда Олий Совет, унинг раиси ва ўринбосари сайланади. Олий Советга берилган кенг ваколат амал қилиши учун турли соҳалар бўйича 8 та комиссия, Олий Советнинг доимий ишлайдиган бўлиши учун 9 та комитет тузилади. Бундан ташқари Олий Совет составида СССР Конституцион назорат комитети тузилиши ҳуқуқий давлатни барпо этиш ғоясининг амалга ошиши бўлади.

Ф. СЕФЕРШАЕВ: булар-ку, энди бизга маълум. Аммо Съездда айнан қайси муаммолар, долзарб вазифалар ҳақида гапириш мумкинлиги шахсан менга қоронғу бўлиб турибди. Чунки, тўпланиб қолган муаммолар жуда кўп.

И. ИСКАНДАРОВ: муаммолар, зарур вазифалар ҳақида тўрт-беш йилдан бери тўхтовсиз гапиряпмиз, лекин натижа қани? Ҳозирча айтишга арзийдиган ҳеч нарсага эришганимиз йўқ. Энди бу муаммоларни Съездга ҳам кўтариб чиқсак, яна қуруқ гап кўпайиб кетмайдими? Ахир съездда 2250 депутат қатнашади-ку.

А. ЙЎЛДОШЕВ: аммо шу нарса ҳам аниқ-равшанки, ҳар бир депутатнинг Съезд ишига қўшадиган ҳиссаси бўлиши шарт. Акс ҳолда унинг депутатлиги қаёқда қолади, Съездда иштирокидан нима маъно, нима наф?

Д. МАҲМУДОВ: бундай аҳволда Съезднинг иши бир неча ҳафтага чўзилиб кетиши ҳеч гап эмас. Ўйлайманки, депутатларнинг фикрини умумлаштиришнинг демократик йўли топилар.

Мен яна Съезднинг кун тартиби масаласига қайтиб, шахсий фикримни айтмоқчиман. Ҳали Турсуной таъкидлаганларидек, кун тартибидаги баъзи масалалар Конституцияда ҳам белгилаб қўйилган. Қолган муҳим масалалар эса менимча Съезднинг дастлабки иш кунлари давомида ойдинлаштириб борилиши керакка ўхшайди.

Т. ҚОЗОҚОВА: Олий Советга жами (ҳам Иттифоқ Совети, ҳам Миллатлар Советига 271 тадан) 542 депутат сайланар экан. Шунга кўра тахмин қилиш мумкинки, бизнинг республикамиздан сайланган 108 депутатдан 28 ёки 29 нафари Олий Совет составида бўлади.

И. ИСКАНДАРОВ.

Шундай экан, уларни кимлар ва қандай йўл билан тавсия қилади? Ахир уларни бошқа региондагилар танишмайди-ку. Демак, кимларни тавсия қилишни аввал ўзимиз белгилаб олиб, сўнгра Съездга тавсия қилганимиз маъқул кўринади. Умуман, Олий Совет составига кирадиган 542 депутат шу йўл билан сайланса тўғри бўларди, деб ўйлайман.

Ф. СЕФЕРШАЕВ: Фақат бугина эмас. Биз ўзимизнинг регионга, тўғрироғи, республикага оид муаммоларни бир бошдан кўриб чиқиб, энг зарурларини танлаб, конкретлаштириб Съезд минбаридан баён этишимиз керак.

Д. МАҲМУДОВ: ҳар ҳолда бутун халқ Съездга катта умид боғлаяпти. Чунки, унинг шу пайтгача кутганлари ҳадеганда рўёбга чиқмаяпти. Турғунлик касофатидан халос бўлиб, қайта қуриш шабадаси эса бошлаганда халқ ўзини қийнаб юборган муаммолар, етишмовчиликлар ечимини партия XXVII съездидан кутди. Лекин съезддан сўнг орадан йиллар ўтиб аҳвол ўзгармади, кутгани бўлмади. Бу орада XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси чақириладиган бўлди. Бу анжуманнинг чуқур демократия ва ошкоралик принциплари асосида ўтиши, кўп зарур гаплар рўй-рост айтилиши, амалий ўзгаришлар бўлиши тўғрисидаги фикр-мулоҳазалар бутун мамлакатга тарқалди. Шунга кўра халқ конференциядан ҳам кўп нарса кутди. Лекин орадан, мана яна бир йилча вақт ўтиб кетди-ю халқ кутганига етишолмади.

Ниҳоят СССР халқ депутатларининг Съездига навбат келди. Шуни унутмаслик керакки, Съездда қатнашадиган депутатлар — халқ депутатлари, уларни бевосита халқнинг ўзи сайлади. Сайлаганда ҳам аввалгидек лоқайдлик, бефарқлик билан эмас, балки талашиб-тортишиб, талабчанлик билан сайлади. Энди депутатларнинг шу ишончни оқлашларига умид боғлаб турибди.

И. ИСКАНДАРОВ: мен Даврон Мўйдиновичнинг шу фикрларини юз фоиз қўллаб-қувватлайман. Агар бизнинг Съездимиз ҳам «баланд руҳ» билан ўтса-ю, тез орада халқнинг турмушида тайинли ўзгаришлар бўлмаса, унинг ўзи сайлаган депутатидан ҳам ҳафсаласи совийди.

Ф. СЕФЕРШАЕВ: ҳафсаласи совийдигина эмас, балки депутатларга мутлақо ишонмай қўяди, учрашувларга келмайди ҳам.

И. ИСКАНДАРОВ: ҳокимиятни бошқаришни Советларнинг ўзига бериб қўйиш керак, шунда Ленин васиятини ўрнига қўйган бўламиз, деб мана беш йилдан бери гапиряпмиз. Бироқ тош-метинга айланиб кетган бюрократик аппарат ҳамма ишни чиппакка чиқариб ётибди...

Ф. СЕФЕРШАЕВ: шошманг, Ином Назарович, шу бюрократия деган касофатни йўқ қила олишнинг иложи борми ўзи? Гапираверишдан жонга тегди-ку?!

Т. ҚОЗОҚОВА: биринчи бўлиб бу ишга биз, депутатлар киришишимиз керакка ўхшайди. Бунинг учун, назаримда, Съездда кўтариладиган энг асосий масалалардан бири ҳокимиятни Советларнинг ўзига қайтариб бериш масаласи бўлиши керак. Бу гап айнан халқ депутатлари Съездида айтилмаса, қаерда айтилади ахир!

И. ИСКАНДАРОВ: шундай деймизу, аммо бирон иш чиқишига ишонгинг келмайди. Масалан, мен ўз программамни умумлаштириб, сайловчиларнинг талаб ва истакларини ҳам қўшиб, тегишли ташкилотларга аллақачон йўллаганман. Менимча, бир мен эмас, ҳамма депутатлар шундай қилишган бўлишса керак...

Д. МАҲМУДОВ: шундай.

И. ИСКАНДАРОВ: лекин афсуски, шу пайтгача на «ҳа» на «йўқ» деган жавоб бор.

Д. МАҲМУДОВ: бу программалар Марказий сайлов комиссияси ва республика Олий Совети Президиумида аллақачон кўриб чиқилиб, қайта ишланиб, тартибга солиниб, нафақат депутатларга, балки сайловчиларга ҳам етказилиши керак эди. Афсуски, шундай қилинмади. Ҳеч бўлмаса бўлажак Съездни ҳисобга олиб шундай қилиш зарур эди. Ўшанда депутатларимиз ўз Съездларига анча тайёр ҳолда борган бўлардилар.

И. ИСКАНДАРОВ: мана, ҳозир бўлажак Съезднинг ишлари хусусида суҳбатлашяпмиз-у, янги-янги фикрлар туғиляпти. Чунончи, Съезднинг ўзида ёки кейинчалик Олий Советнинг тегишли комиссияси тавсияси билан СССР халқ депутати статусига баъзи бир ўзгартишлар киритиш керак эмасмикин? Масалан, мен ҳозирнинг ўзидаёқ 10—15 сайловчини қабул қилаяпман. Уларнинг кўпчилиги кўзида ёшсиз арз қилмайди. Тасаввур қилинг, ўз хонамдаман, яъни корхонанинг иши билан бандман, шундай бўлиши ҳам керак, ахир ойлик маошни шу ишим учун олаяпманда. Шундай бўлса-да, арз билан келган сайловчининг кўкрагидан итармаслигим керак, у менга бунинг учун овоз бермаган.

Майли, буёғини қўятурайлик. У менинг хонамга кириб келишдан аввал ҳамма тегишли идораларнинг остоналаридан ўтавериб тоқати тоқ бўлган, аммо муроди ҳосил бўлмаган. Қизиқ, қачонгача шундай бўлади? Маҳаллий Совет ва хўжалик органлари ўзларининг бурчларини бажариб, нонларини ҳалоллаб ейишни қачон одат қилишаркин? Ахир шикоятларнинг аксарият кўпи кўчаларнинг ўйдим-чуқурлиги, ахлатлар тўпланиб қолганлиги ва шу каби майда-чуйдалар ҳақида-ку! СССР халқ депутати шуғулланиши керак бўлган йирик, долзарб муаммолар қалашиб ётибди-ку.

Ф. СЕФЕРШАЕВ: тўғри айтасиз. Сайловчилар мени ҳамма ерда излаб юришади. Уйда ҳам, ишнинг тепасида ҳам, дала шийпонида ҳам гаплашиб кетаверамиз. Лекин аслида тартиб бўлгани яхши. Чунки менга бешта район сайловчилари овоз беришган. Тошкент районидан келган сайловчи мени тополса яхши, тополмаса овора бўлади, куни бекор кетади...

Д. МАҲМУДОВ: бу фикрлар ўринли. Мен буларни умумлаштириб, шундай хулосага келиш тўғри бўлади, деб ўйлайман: СССР халқ депутатининг ёзма мурожаати ҳамма маҳаллий Совет органларида биринчи навбатда кўриб чиқилиши ва белгиланган муддатдан кечиктирмай жавоб қайтариладиган тартиб жорий қилиниши керак. Иккинчидан, депутатларнинг ўз регионлари бўйича навбат билан қабул қиладиган хоналари бўлиши куни, соати белгилаб, муқимлаштириб, ҳаммага маълум қилиб қўйилиши керак. Шунда сайловчига ҳам, депутатга ҳам қулай бўлади. Бу ишни тезроқ қилиш керак экан.

Ф. СЕФЕРШАЕВ.

И. ИСКАНДАРОВ: мен бу ҳақда ўйлаб кўрдим, ҳатто хомаки ҳисоб-китоб қилиб, ўзимча график ҳам тузиб чиқдим. Регионларда навбати билан шанба ва якшанба кунлари сайловчиларни қабул қилиб туришимиз керак.

Д. МАҲМУДОВ: шу шарт биланки, маҳаллий Совет органлари СССР халқ депутатларига асосан қандай кўламдаги масалалар билан мурожаат қилиш кераклиги тўғрисида аҳоли ўртасида кенг тушунтириш ишларини олиб бориб, уларда кўникма ҳосил қилишлари керак.

А. ЙЎЛДОШЕВ: шундай қилиб, биз СССР халқ депутатлари Съездининг ишлаш ва кун тартиби хусусида ўзимиз тушунганимизча суҳбатлашдик, фикрларимизни ўртоқлашдик. Лекин бир қатор муҳим масалаларга муносабат билдира олмадик, улар очиқ қолди.

Биринчидан, республикаларнинг министрлари, Министрлар Советларининг раислари, область партия комитетларининг биринчи секретарлари Съездда Олий Советга сайлансалар буёғи нима бўлади? Доимий ишлайдиган Олий Совет составида бўлиш учун мансаб лавозимларидан бўшашлари керак бўлмайдими?

Умуман, Олий Советга кимлар сайланади, уларни ким ва қандай принцип асосида сайлайди? Бу савол ҳам мураккаб, унга бирёқлама жавоб бериш хатолардан ҳоли бўлмаслиги мумкин.

Иккинчидан, Конституция бўйича Съезд СССР давлат ҳокимиятининг олий органи ҳисобланади. Демак, Олий Совет энди олий органликни Съездга бўшатиб беради. Бироқ у ҳам Конституция бўйича СССР Қонунлари ва қарорларини қабул қилиш ваколатига эга. Бу ваколат съездга ҳам берилади. Бу ерда зид ҳолат борга ўхшайди. Айтайлик халқ ва давлат тақдири билан боғлиқ фавқулодда вазиятларда қайси органнинг қарори ҳисобга ўтиши керак?

Учинчидан, Съезд ишининг тўла ошкоралигини таъминлаш талаб этилади. Чунки сайловларда манфаатдорлик билан иштирок этган халқ Съезддаги ўз вакиллари ишини назорат қилиб боришни истайди, албатта. Лекин Съезднинг неча кун давом этиши номаълум, ҳаддан ташқари чўзилиб кетиши ҳам эҳтимолдан ҳоли эмас. Бир неча кун, ҳатто ҳафта давомида трансляция қилишнинг имкониятларини ҳам ҳисобга олиш керак.

Ниҳоят, тўртинчидан, Съезд тугаб, Олий Советнинг комиссия ва комитетлари тузилгач, улар томонидан кўриб чиқилган масалаларнинг амалий ечими тўғрисидаги хулосалар вақтида ҳал этиладими ёки шу пайтгача бўлиб келганидек, бюрократик аппаратлар оралиғида рўёбга чиқмай қолиб кетаверадими?

Бу саволларга ҳадемай жавоб олинади.

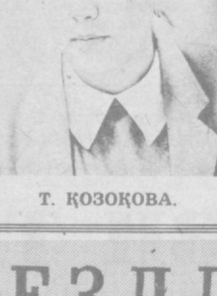

Т. ҚОЗОҚОВА.

• Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий таваллудининг 100 йиллиги •

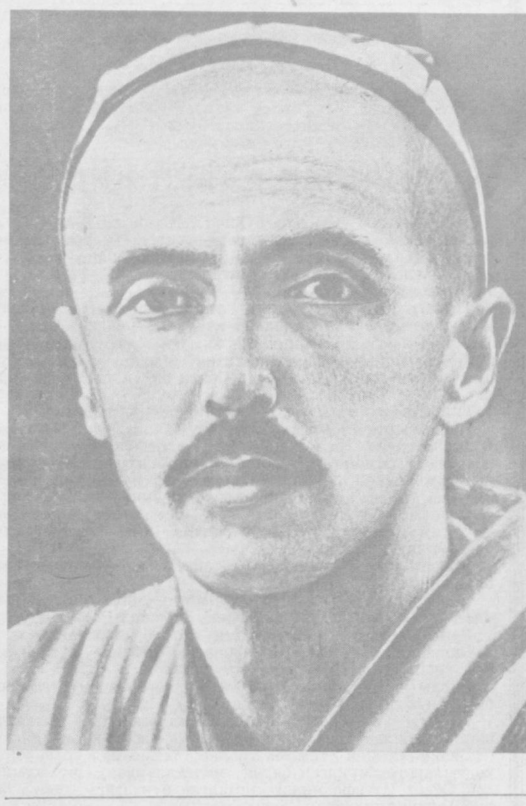

Ҳамза Ҳакимзода НИЕЗИЙ

ХУШ КЕЛУБСИЗ

Эй, маҳваши замоним, эй ёр хуш келубсиз,
Биздек ғарибни йўхлаб, дилдор хуш келубсиз.
Навмид айламасдан мунглуғ фақирингизни,
Кўнглини бир олай деб, бисёр хуш келубсиз.
Етди фалакка бошим, кўп шоду хуррам ўлдум,
Маҳв ўлди барча ғамлар зинҳор, хуш келубсиз.
Беҳадди бешумор ул қилган гуноҳларимни
Олмай кўнгилга ҳаргиз, минг бор, хуш келубсиз.
Мен беадаб ёзардим ашъор куйганимдек
Кўрганингизда топмай озор хуш келубсиз.
Кўрманг илоҳи ҳаргиз камлик юзин жаҳонда.
Мақсудингизни берсун жаббор, хуш келубсиз.
Тортиқ қилай десам йўқ бир жондан ўзга туҳфа,
Қилмай фақирлиғимдан ҳеч ор, хуш келубсиз.

1911.

ҲОЙ, ИШЧИЛАР!

Ҳой, ишчилар,
Эзилган меҳнатчилар!
Битсин золим бойлар!
Эркингни қўлдан берма,
Яша хизматчилар!
Ҳақингни ол, ишчилар,
Яшов даври сенинг.
Басдур шунча хўрлик,
Зорликлар кўрганинг!
Бор бўлсин хизматчилар,
Эмасму бир инсон?!
Ишчининг нега умри
Бойлар учун қурбон?!
Тоқайлар биз юрамиз
Қўлу оёқ боғли?!
Бир парча қолган нонга
Юрак-бағри доғли?!

Меҳнатда меҳнатчилар,
Эзилди бу танлар.
Бизларга чин озодлик
Бўлуркан қачонлар?
Бир сўзга бошимизда
Юз қамчи, ишчилар!
Ерилиб тинмасдан
Қора қон томчилар!
Битсин золим бойлар!
Унга йўлбошчилар!
Яшасин энди мангу
Қора меҳнатчилар!
Қуроллан, меҳнатчилар,
Бўлсин дунё сенинг!
Бас энди қуллик кўриб
Асрлар келганинг!

1917.

Жўлмирза ОИМИРЗАЕВ,
Қорақалпоғистон АССР халқ ёзувчиси.

ОҒА ДЕСАМ...

Осмонда ой, кундузги кун кўринмаса кўзига
Жумла жаҳон суйганликдан ҳар иккисин соғинар.
Олтиндан ҳам минг бор ортиқ жонга ёққан сўзингга
Соғингандан улуғлаб эл шоирим деб топинар.
Сенинг сўзинг ўқдай ботди ҳар ёвуз, ҳар ёмонга,
Сенинг сўзинг нурли қуёш чиндан суйган ҳар жонга,
Ҳар бир сўзинг юлдуз бўлиб потраб кетди жаҳонга,
Бобо шоир, десам боғлар ғурур сепин ёпинар.
Ёлқинланган юрагингнинг ҳақлик бўлди айтгани,
Кўкрак кериб, қора туннинг шум дастидан қайтмадинг,
Ҳатто совуқ тошларга ҳам жон бахш этди байтларинг,
Ота десам ҳақ кўнгилдан эзгу армон ёғилар.
Сен—саҳролар чўлпонисан, тонготарда чақнаган,
Сен — тонгларнинг қуёшисан, тонглар нурин сақлаган.
Сенинг сўзинг — халқнинг сўзи: эзгуликни оқлаган,
Оға десам дил-дилимдан ёғилади ёрдулар.
Ҳар ҳақликка ҳақиқатлик бир вақтда бойланар,
Ақли доно азаматлар ҳар юмушга шайланар,
Эзгулик деб яшаганлар халқ қалбига жойланар,
Халқ ҳурмати байроқ бўлиб унга мудом алқанар.
Шеъриятнинг машъалидай кўнгилларда кун бўлган,
Ўзбек ўғли, асл фарзанд — дўстлик учун чин бўлган.
Нурафшон ҳар юракларда сўнмас қўшиқ — ун бўлган,
Ҳамза десак ой, кун тушар ёдимизга ҳар сафар!
Сафимизда қаҳрамон эр, оташ шоир Ҳамза бор!

ОТАЁР таржимаси.

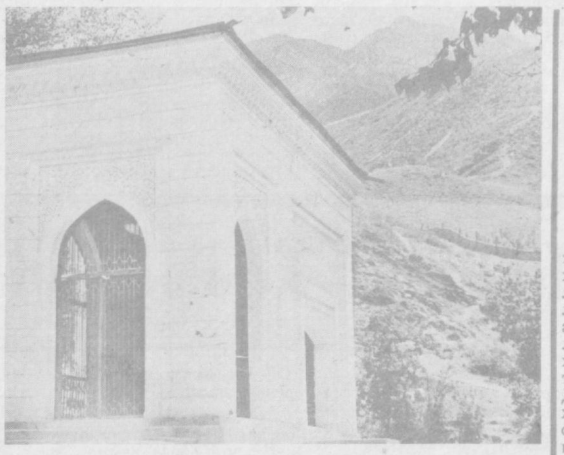

● ҲАМЗАнинг хоки дафн этилган Шоҳимардон қишлоғи эндиликда Ҳамзаобод деб аталиб, бу ерда бунёд этилган шоир мақбараси кўплаб адабиёт ихлосмандлари ва саёҳатчилар мунтазам ташриф буюрадиган қадамжога айланган. Суратда: Ҳамза мақбарасининг кўриниши.

Суратчи С. МАҲКАМОВ.

БАРЧА ХАЛҚЛАР ДИЛИДА

А. С. ПУШКИН номидаги тил ва адабиёт институтида Ҳамза таваллудининг 100 йиллигига бағишланган Бутуниттифоқ илмий-назарий конференцияси бўлиб ўтди.

Академик К. Яшин анжуманни очар экан, Ҳамза нафақат ўзбек совет адабиётининг, балки умуман ўзбек социалистик маданиятининг пойдеворини қўйган санъаткорлардан эканлигини алоҳида таъкидлади. Филология фанлари доктори Л. Қаюмов эса ижодкорнинг ўз замонаси билан ҳамнафас бўлганлигига тўхталди.

Филология фанлари доктори Б. Назаров, сўз санъаткори ижодини бутун ютуқлари-ю айрим камчиликлари, ўша даврда яшаган бошқа адиблар билан муқояса қилган ҳолда ўрганиш лозимлигини айтди.

Филология фанлари доктори Ҳ. Абдусаматов ижодкорнинг драматургиямизга қўшган улкан ҳиссасига батафсил тўхталди. С. Мамажонов ва Н. Шукуров эса шоир шеърияти ҳақида қизиқарли илмий маъруза қилдилар.

Ҳамзанинг театр санъатига қўшган ҳиссаси ҳақида Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси М. Раҳмонов, ҳозирги ўзбек адабий тилининг таркиб топишидаги роли хусусида эса республика Фанлар академиясининг мухбир аъзоси Ғ. Абдураҳмонов ишончли далиллар келтирдилар. Шоир ижодининг қардош халқлар адабиётига таъсири ва иттифоқдош республикаларда Ҳамза асарлари пропагандаси ҳақида Тожикистон, Арманистон, Қирғизистон, Латвия, Белоруссия, Озарбайжон, Эстониядан келган олимлар мароқли ҳикоя қилиб бердилар.

Б. ТОШЕВ.

• Пойтахт театрларида

«ПАРАНЖИ СИРЛАРИ»

ҲАР БИР асарнинг, шу жумладан, саҳна асарининг ҳам ўзига хос тақдири бўлади. Чунки турли замонларда яшаган ижодкорлар—актёрлар, режиссёрлар авлоди саҳна асарига ўз салоҳияти ва дунёқараши нуқтаи назаридан ёндошадилар. Демак, саҳналаштирилган ҳар бир спектаклда, айниқса, қайта қўйилган асарда ижодкорлар имконияти яққол кўзга ташланади. Ўзининг иккинчи умрини бошлаган асарларга бежиз урғу бераётганимиз йўқ. Чунки шу кунларда кенг нишонланаётган Ҳ. Ҳ. Ниёзий таваллудининг 100 йиллиги муносабати билан кўпгина театрларимиз унинг ижодига мурожаат этдилар. Жумладан, ўзбек Давлат «Ёш гвардия» драма театри коллективи ҳам (бош режиссёр, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби Баҳодир Йўлдошев) инқилобчи адибнинг «Паранжи сирлари» асарига иккинчи умр бахш этди. Унинг саҳналаштирилиш жараёни ҳақида Баҳодир Йўлдошев қуйидагиларни гапириб берди: «Биз асарни асл нусхасидан саҳналаштирдик. Искандар Гамиров билан иш жараёнида ўзбек урф-одатлари, анъаналари ҳақида анча маълумотга эга бўлдик. Эътибор берсангиз, спектакль қўшиқлар билан бирга кечади. Ҳамза Ҳакимзода асарининг ўзида шундай қўшиқ учрайди. Биз драма театри бўлганимиз учун қўшиқларни Муножот Тешабоева ижросида спектакль асносида беришга ҳаракат қилдик».

Бу ишга қўл урган санъаткорлар олдида катта масъулият турарди. Томошабин шунчаки қайта саҳналаштиришни эмас, янгиликни, ўзига хосликни, изланишни кутади. Бу асарни Муқимий номидаги музикали театр коллективи талқинида бир неча бор кўргандик. Шунинг учун бўлса керак, асарнинг янги саҳна кўринишини қизиқиб қарши олдик. Олдиндан бўлса ҳам айтиш керакки, спектакль ниҳоятда ўзига хос, айрича бир илҳом билан қўйилган. Шунинг учун оддий томошабин сифатида таассуротларимизни баҳам кўришга қарор қилдик.

Энг аввало, саҳналаштирувчи режиссёр Искандар Гамиров маҳоратини таъкидламоқ жоиз. Спектаклнинг муқаддимасиёқ диққатингизни тортади. Мастура сатанг ҳовлисида мунгли қўшиқ асносида ими-жимида шундай бир ишлар, кирди-чиқдилар бўлиб ўтадики, сиз дарҳол бу даргоҳда қандай одамлар истиқомат қилишини англаб етасиз. Соқов хизматкор қизнинг хатти-ҳаракатлари, ўзини тутиши, табиийлигидан сиз томоша кўраётганингизни унута бошлайсиз. Мастура сатанг — республикада хизмат кўрсатган артист Римма Аҳмедова ўз қаҳрамонини ҳар томонлама намоён этишга ҳаракат қилади. Кўз ўнгимизда бир томондан разолат, фаҳш ботқоғига ботган, қиз-жувонларнинг номусини сотиб кун кўрувчи кимса, иккинчи томондан, тубанлик ботқоғига ихтиёрсиз ғарқ этилган, дилининг туб-тубида қилмишларидан пушмон туювчи аёл қиёфаси гавдаланади. У ортиқча сўзламайди, лекин ҳар бир гапи ҳукмдек жаранглайди. Айниқса, Гулжон билан суҳбатида Мастура сатанг образининг очиқ қирралари намоён бўлади. Р. Аҳмедова шу пайтгача яратган образларидан тубдан фарқ қилувчи Мастура сатанг образи билан ижодий йилномасида янги саҳифа очган, десак янглишмаймиз.

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Обид Юнусов ижро этган Мастура сатангнинг эри — Мирзарайим образини алоҳида таъкидлаш мумкин. Очиғи, спектаклнинг олдинги вариантида бу роль масъулиятини унча ҳис этмагандик. Мирзарайим — О. Юнусовни кўриб, «кичик роллар бўлмайди, кичик актёрлар бўлади», деган иборанинг ҳаққонийлигига яна бир бор ишонч ҳосил қилдик. Обид Юнусовни томошабинга таништиришга эҳтиёж бўлмаса керак. Чунки у аллақачон ўз мухлисларига эга бўлган актёр. Бу сафар ҳам санъаткор анъанасига содиқ қолган. Мирзарайим — Обид Юнусовнинг на фақат сўзлари, ҳатто хатти-ҳаракатлари ҳам томошабин назаридан четда қолмайди. Айнан шу ҳаракатлар образ моҳиятини янада чуқурроқ очишга ёрдам беради. Унинг хотинига жавобан: «Юртда ҳукумат борми? Ҳукумат — мана!» деб пулларни сочиб юбориши ва яна уларни териб олишининг ўзиёқ «санъаткор образга жон киргизиб юборган», деб айтишимизга тўла ҳуқуқ беради.

Азиза Бегматова театр саҳнасида ранг-баранг роллар ижро этиб келаётган актёрлардан. Бизнингча, унинг бу спектаклда яратган Гулжон образи ана шу ранг-баранг гулдастага мос бўлиб тушган. Гулжон — А. Бегматова аслида Мастура сатанг қилмишларини рўёбга чиқаришда асосий роль ўйновчи шахс, яъни у устамонлик билан қиз-жувонларни тузоққа туширади. Лекин баъзан ўз қилмишларидан оз бўлса-да, азият чекади. Яна бу қилмишлари ўзига боғлиқ эмаслигини рўкач қилиб таскин топган бўлади.

Томошабинни ҳаяжонга солувчи Тўлахон (Холисхон) ролини Саида Раметова ижро этади. Бу образ ижросини кузатарканмиз, Саида ижодида янги саҳифа очилганининг шоҳиди бўлдик. Тўлахон — Саиданинг изтироблари, мунгли қўшиқлари қалбларни ларзага солади.

Шу ўринда қўшиқлар масаласига алоҳида тўхталмоқчимиз. Актриса Муножот Тешабоева ижросидаги дардли ўзбек халқ қўшиқлари спектакль мазмунининг янада ёрқин ифодаланишига ёрдам бериб, узукка кўз қўйгандек мос тушган. Бу актриса яратган образ воқеалар ичига сингиб кетган. Кези келганда айтиш керакки, спектаклда бирон ноўрин кирди-чиқди, хатти-ҳаракат кўзга ташланмайди. Нор бойвачча ролидаги Ўзбекистон ССР халқ артисти Пўлат Саидқосимов ҳам, Мамат ролидаги Матёқуб Матжонов ҳам, умуман спектаклда иштирок этувчи барча актёрлар ижроси томошабин ёдида қолади. Асарнинг хотимаси ўзига хос талқин этилган. Рустамнинг дўсти билан ўз юртига қочмоқчи бўлган Холисхон ниятига етолмайди. Лекин у илгаригидек ўлдирилмайди, балки, телбасифат бўлиб қолади.

Рассом Г. Бримнинг дид билан ишланган, асар мазмунига мос саҳна безакларини ҳам алоҳида таъкидлаб ўтиш лозим.

Томошадан чиққандан сўнг хаёлимизда дастлаб шундай фикр туғилди: «Ёш гвардия» театри репертуари яна бир яхши асар билан бойиди.

Гулчеҳра УМАРОВА,
СССР Журналистлар союзининг аъзоси.

ЖАНГОВАР ШЕЪРИЯТ

ЕВГЕНИЙ Евтушенко Владимир Маяковскийни «Социалистик жамиятнинг биринчи социалистик шоиридир», деганди. Бунга қўшимча қилиб айтиш мумкинки, социалистик жамиятнинг биринчи шоирлари сафида бизнинг Ҳамза ҳам бор. Чунки Ҳамзанинг Улуғ Октябргача бўлган бутун шеърияти, бутун бадиий ижоди юксак идеал — озодлик ғояси билан суғорилган эди. Ижодкор Октябрь революциясида шу орзусининг рўёбга чиққанини кўрди ва шу туфайли ғурур, имон ва эътиқод билан инқилобни олқишлади, уни ҳимоя қилди, халқни янги ҳаёт барпо этишга чақирди. Революцион шоир, инқилобнинг бир жангчиси, ўз Ватанининг граждани сифатида ақл-заковати, таланти ва бутун ҳаётини шу юксак идеаллар учун бахш этди. У бадиий адабиётнинг деярли барча жанрларида қалам тебратди ва ибратли асарлар қолдирди. Санъатнинг музика, режиссёрлик, актёрлик соҳаларида ҳам кашфиётлар қилди, мактаблар учун дарсликлари ва ўқитувчилиги билан эл олқишига сазовор бўлди. Бироқ ҳаммасининг заминида шоирнинг ҳақиқатгўй ва жанговар шеърияти ётади.

Ҳамза классик адабиёт билан янги ўзбек совет шеърияти ўртасига кўприк солди. Шоирнинг «Девон»и (1914 йил), «Миллий ашулалар учун миллий шеърлар мажмуаси» (1915—1917 йиллар), шунингдек, «Майсаранинг иши» комедияси унинг ана шу ўлмас анъаналарда мустаҳкам турганидан далолат беради. Адиб шеъриятининг кўп қирралилиги, ҳаётийлиги, халқчиллиги, ҳаққонийлиги ва жанговарлигининг илдизи шу ерда.

Ҳамза «Девон»ида унинг классик шеъриятимиз анъаналари йўлидан бориб, диний мавзуда қатор ғазаллар, мухаммас, мусаддаслар ёзганидан далолат берувчи асарлар бор. Бироқ бунда ҳам у худога мурожаат усулидан фойдаланиб, ҳақиқатни айтишга уринади. «Тавба» радифли ғазали бунга ёрқин мисол бўла олади:

Исёнда умрим ўтди, фармонинг этмадим ҳеч,
Торик лаҳадни қилма борғанда тор, тавба.
Тўлди жаҳону олам қилған касофатимга
Машҳарда қилма, ё раб, кўп шармисор, тавба.

Шоир бу усулга бежиз мурожаат этмаган эди. Ўзининг ғазалларида ўша адолатсиз тузумни ва унинг ҳомийларини очиқ-ойдин танқид қилар, камбағалларни дадил ҳимоя этар эди.

Кимда дониш бўлса, олам мисли зиндондур анго,
Ҳар нафасда бинг ғаму андуҳ меҳмондур анго.
(«АНГО» радифли ғазали).

Ёки:

Кўзумга у қадар зулмоти олам банди зиндонам,
Ажалдин бошқа бир озод этарли меҳрибоним йўх.
Дилим дунёсина онча ситамлар қат-қат ўлмишким,
Умр ичра битарса сўзламоқға бинг забоним йўх.
(«ЙЎХ» радифли ғазали).

Ижодкор дастлаб бу зулм ва адолатсизлик олдида ўзини ва халқни иложсиз деб билади. Унинг юраги ўртанади, фарёд қилади, унга осмон йироқ, ер қаттиқдек туюлади:

Қўлимдан келса ерни осмонға барқарор этсам,
Қўлимда ихтиёрим йўқ, фалакни гардиши шундоғ.
(«ШУНДОҒ» радифли ғазали).

Бироқ Ҳамза халқда қудратли куч яшириниб ётганини юракдан ҳис этади, унда эртанги кунга умид ва халқ қудратига ишонч туйғуси жўш ура бошлайди. Бунинг учун халқни уйғотиш, ундаги ҳақиқат кўзини очтириш — оламнинг яхшилик ва ёмонликлари сабабларини англатиш зарурлигини тушуниб етади. Шу туфайли энди ҳаётбахш шеърлар тўқий бошлайди: бир мухаммасида «Кўз очиб оламга боқ: кимга вафо қилган фироқ», дейди. «Бор» радифли ғазалида эса бундай ёзади:

Ҳақиқат кўзинг оч, боқ олама, не можароси бор,
Башар, ғайрул—башар ҳар қайсининг чуну чораси бор.

Шоир зўр бериб ҳақиқат йўлини қидирар экан, ўзи ва меҳнаткашлар учун ҳақиқат сари етакловчи раҳнамо кераклигини англаб етади. У бир мухаммасида «Гар ҳақиқат йўлига бир раҳнамо топса кўнгул», деяр экан, буни ўз зиммасига олишга журъат этади. «Миллий ашулалар учун миллий шеърлар мажмуаси» асарида шу улуғ миссияни бажаришга интилади ва мазкур шеърлардан унинг ижодида янги босқич бошланади.

Аввало бу ерда шоирнинг мажмуанинг 12 қисмидан еттитасига «Оқ гул», «Қизил гул» деб гуллар номини беришининг сабабини аниқлаш керак. Дастлаб қараганда, Ҳамза ҳар бир бўлим алоҳида нашр қилинганлиги учун ўқувчиларга кейингисини аввалгисидан фарқ қилишига қулайлик туғдириш мақсадида гул номларини бергандай туюлади. Аслида бу ҳам ҳақиқат, бироқ Ҳамза яна чуқурроқ маъно юклаган. Бир сўз билан айтганда, «гул»ни у яхшилик рамзи сифатида ишлатади: меҳнаткаш халқнинг маърифатли, бахт-саодатли бўлишини, адолат тантана қилишини ўйлайди. «Қизил гул» тўпламига кирган «Ўт олгин, Туркистон» номли биринчи шеърида ўлкадаги жаҳолат, қолоқлик, турғунлик, тенгсизлик, зулм, ҳақ-ҳуқуқсизликни тасвирлаб туриб, яъни туркистонликларни «уйқу шундай кўзларин қуршаганки», ҳатто «тонумаслар ўзларин беҳушлар», бойлар эса «элни алдамоқ бирладур иши», «билимсиз элни оёқ-қўл, кўзин боғлаб сувсиз қудуқларга тошлар», дейди, Ҳамза ўлканинг ҳаққоний манзарасини чизиб бўлгач, «қоттиқ-қоттиқ сўзларни» айтиб бўлгач, «шулдур Туркистон қиссаси» дейди. Туркистонни бу аҳволдан чиқариш учун у ердаги яхшилик ниҳолларига ҳаёт сувини бериш, қуёш нурини тушириш керак, дейди. «Қуёш» сўзи эса Ҳамза шеъриятида озодлик рамзига айланган. Октябрь революциясидан кейин ёзган «Ишчи бобо» шеърида Ҳамза: «Ишчи бобо сескансанг-чи, Шарққа қуёш чинлаб чиқди?», деб ёзганди. Ўша «Ўт олгин, Туркистон» шеърининг охирида:

Вақти ўтмай суғоргил гулларни,
Шояд кўкарсин тушуб қуёшлар, —

деб чақириқли мисралар яратади.

Ҳамза шу «Гул»лар китобларини чиқаргунча Россияни, Европани ва Шарқ мамлакатларидан талайгинасини кўриб келган, у жойлардаги турмуш даражаси билан Туркистон меҳнаткашларининг аҳволи ўртасида катта фарқ борлигини, ўзбек меҳнаткашлари уларга нисбатан аянчлироқ турмуш кечираётганини англаб юрак-бағри ўртанган эди. Кейинроқ, 1917 йилда ёзган бир шеърида «Осиёсин, Оврупасин — босдим ушбу куррани, ҳеч миллатни бизимдек тахти зиллат топмадим», деган хулосани чиқаради. Ижодкор Европа ва Осиёдаги тараққиёт даражасини таҳлил этиб, «Ухлама кўп, ўзбек эли асри тараққий вақтида», дейди («Оқ гул»). «Хабаримиз йўқ на кун ҳақиқатидан» «(Пушти гул») ва «Зулмот кўзин қоплаган ҳақиқатни кўрмаслар» («Сариқ гул») каби мисраларида халқни ҳар жиҳатдан тараққий эттиришни шу даврнинг бош вазифаси деб талқин қилади. Ҳамза меҳнаткаш халққа шунингдек, миллатнинг ҳамма табақасига шу кун ҳақиқатини тушунтириш ва улар қалб кўзини ғафлатдан уйғотиш учун («кўз очуб ғайрат этинг айлаб фидолар жонингиз») «Миллий ашулалар учун миллий шеърлар мажмуаси»ни яратади. Бундаги шеърларни «қора элимизни тушунувина ўнғай бўлсин учун» содда тилда ва халқ қўшиқлари оҳангида ёзади.

Ҳамза халқ кўзини очишнинг бирдан-бир йўли уларга бор ҳақиқатни айтиш, яъни миллатнинг ҳамма вакиллари нима билан нафас олмоқда, нима ишлар қилмоқда, қандай яшамоқда, улар дарди, истак-хоҳиши, орзу-армони нималардан иборат — шуларни ростгўйлик билан айтишга интилади. Шоирнинг назарича, энг аввало, жаҳолат халқ оёғига кишан бўлган. Газета, журнал, романлар ўқиш ўрнига хўроз урииштириш, қимор ўйнаш, бор-будуни сотиб тўй қилиш, бойлар эса хотин устига хотин олиш, маишат қилиш билан банд демоқчи бўлади. Ижодкор меҳнаткаш халқ бошига келаётган кулфат илдизи бойларга, амалдорларга, дин пешволарига бориб уланишини сезади, ҳатто чор босқинчилари зулмини ҳам фаҳмлаб етади. Шоир қаҳр-ғазаб билан «Ватанга молик бўлди нобакору тўнғизлар, оёқ остида қолди неча сандек дилсўзлар», «Эссиз, эссиз туғгонларинг кўз юмуб ўқ отуб сани, Боғлаб қўлинг ёвузларга, не олдилар сотуб сани» — Ватанни, «Ва лекин ерли маъмурлар бизни қўрқувга ўргатган», дейди. У дадил ёзади:

Шарта тескари амалдоримиз,
Аларга емиш йўқу боримиз,
Ҳақиқатгўйлар оёқ остида,
Мўътабар ўлди фиску коримиз.

Шоир мана шу аҳволдан қутулиш учун «йўл излаш» ва халқни шу «йўлга бошлаш»га чақиради («Кўзни очинг, қардошлар») Ҳамза эзгу ниятга етишиш йўли ғоя—маслак, курашда эканлигини теран идрок этади ва қатор шеърларида халқни бирлашишга даъват қилади: «Бирлашсун энди бошимиз, маслакда қари-ёшимиз», «Қўл ушлашинг, бирлашинг энди, Туркистон», «Иттифоқнинг ўрнига кину ғийбат йўл тутгач, Айни мотам ўрнига тўю бидъат йўл тутгач» тараққиёт бўлмайди, дейди шоир. Ҳамза халқнинг эзгу орзулари фақат қон ва жон эвазигагина қўлга киришини тушунади ва «Ҳақ йўлида жон берсак, бўлсак миллат қурбони», дейди. Энг аввало ижодкорнинг ўзи халқ ва ҳақиқат учун ҳаётини тикишга руҳан тайёр эди. Шоирнинг 1915 йилда ёзган «Миллат деганларнинг оқар кўз ёши» шеъридаги «Миллат деганлара ёғилса тоши, Миллат йўлида кетар бўлса боши, Миллат тараққийси ўлгай талоши» каби мисралардаги фикр унинг ўз келажагидаги тақдири хусусида бир башоратдек туюлади.

Ҳамза борлиғини, ақл-заковатини халқ ва ватан тақдирига бағишлади. Шеърияти ва бутун ижоди марказига ҳам ижтимоий-сиёсий-аҳлоқий масалаларни қўйди ва қаламкашлардан ҳам шуни талаб қилди.

1917 йилларга келиб Ҳамза инқилобий руҳдаги шеърлар ёзиб, халқни бор овози билан курашга чорлади ва Улуғ Октябрь кунлари эса революция жарчисига айланди. Шоирнинг «Уён, Ватан», «Ҳой, ишчилар!», «Биз ишчимиз», «Ишчилар, уйғон!», «Уйғон», «Ишчи бобо», «Яша, Шўро», «Ҳой ҳой, отамиз!», «Берма эркингни қўлдан!» каби ашулалари жанговар чақириқ янглиқ жаранглади. Ҳатто Ҳамза аввал ёзган шеърларини революция йиллари инқилобий шакл ва оҳангга солиб янгилади. Масалан, шоир 1917 йилда, революция кунлари мана бундай деб ёзди:

Неча асрлар ухладинг ётиб,
Кумушдек танинг балчиққа ботиб.
Бир парча куйган қора нон учун
Ёшлик чоғингда ўз кучинг сотиб.
Ишчилар уйғон, уйғон, уйғон, уйғон!
Сенга ишлашга етишди замон!..

Шоир талантининг қудрати унинг хотин-қизлар тўғрисидаги шеърлари ва драматургиясида янада яққол кўринади. Ўзбек шеъриятида аёлларнинг тақдири ва жамиятдаги ўрни, маънавий камолоти, эрки хусусида унингчалик куюнган ижодкор кам бўлса керак. Ҳамза Октябрь революциясининг жаҳоний аҳамиятини чуқур тушунди ва жаҳон меҳнаткашларининг бирлашувини юракдан орзу қилди. Шеърни янги ғоялар, янги давлат, янги ҳаёт қуролига айлантирди. Унинг жанговар, курашчан, кўтаринки, сиёсий ўткир, романтик шеърияти шукуҳли революцион йиллар овози, инқилоб ғолиблари руҳиятининг ифодаси бўлиб қолди.

Салоҳиддин МАМАЖОНОВ,
филология фанлари доктори.

КОМЕДИЯ ЭКРАНДА

Ҳамза Ҳакимзода Ниёзийнинг 100 йиллиги кенг нишонланаётган шу кунларда кино мухлислари ажойиб совға олдилар. Инқилоб шоирининг «Майсаранинг иши» асари асосида суратга олинган шу номли фильм премьераси пойтахтдаги Киночилар уйида бўлиб ўтди. Уни «Суюнчи», «Келинлар қўзғолони», «Армон» картиналари орқали томошабинларга яхши таниш бўлган кинорежиссёр, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби Мэлис Афзалов бошлиқ ижодкорлар яратишди.

— Миллий колоритга бой бу картинани, — дейди М. Афзалов, — том маънода интернационал бўлган ижодкорлар группаси суратга олди. Арман Эдуард Акопов унинг сценарийсини ёзган. Оператор — украин Александр Антипенко тасвирларни лентага туширди. Ролларни тожикистонлик таниқли актёрлар Ато Муҳаммаджонов, Сайрам Исаева, Ўзбекистондан Обид Юнусов, Ҳусан Шарипов, Бахтиёр Зокиров, Дилором Эгамбердиева ва бошқалар ижро этганлар. Картинага алоҳида жозиба бағишлаган яна бир омил — ундаги қўшиқлардир. Туроб Тўла ёзган шеърлар асосида Фарруҳ Зокиров ва Рустам Илёсовлар басталаган ҳамда Ўзбекистонда хизмат кўрсатган «Ялла» вокал-чолғу ансамбли ижросида янграган бу қўшиқлар фильм воқеаларининг янада замонавийроқ бўлиши учун хизмат қилган.

Шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, кинолента боши ва охиридаги шу кун билан боғлиқ лавҳалар, фильм қаҳрамонларининг антиқа шароитда ўтмишга ўтиб қолиши, воқеаларнинг гоҳ рангли, гоҳ оқ-қора тасвирда берилиши — буларнинг ҳаммаси фильм ижодкорларининг ўзига хос изланишларидан, асарга янгича ёндашганларидан далолат беради.

УЗБЕКИСТОН ССР Фанлар академиясининг Ҳ. Сулаймонов номидаги Қўлёзмалар институти илмий ходимлари ҳам Ҳамза ижодини тадқиқ этиш, шахсий архивини ўрганиш ва асарлари катологини тайёрлаш борасида катта ишларни амалга оширишмоқда. Суратларда: (чапдан) институт олимларидан — филология фанлари кандидатлари С. Ҳасанов ва Т. Зуфаров таржимон С. Шукруллаева билан биргаликда Ҳ. Ҳ. Ниёзий дастхатини кўздан кечиришяпти; архивда сақланаётган шоирнинг 1920 йил 15 январда Закаспий фронти ўзбек секциясининг бошлиғига бетоблиги туфайли дам олиш заруриятини сўраб ёзган аризаси.

Ҳ. Мирзакаримов суратга олган.

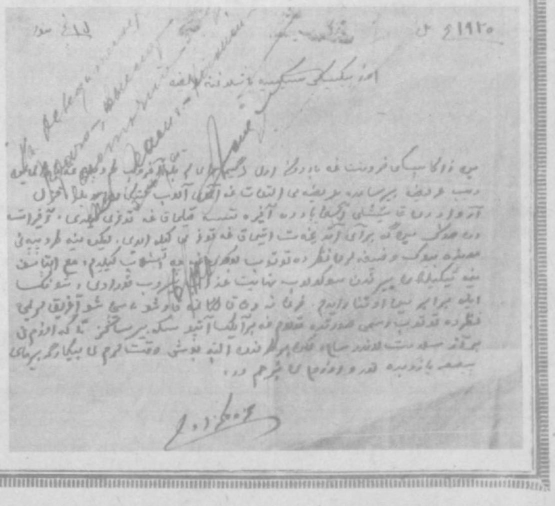

• БИЗНИНГ СУҲБАТ •

«ОСИЁ БАНКИ» ХИЗМАТИНГИЗДА

ҲАЛИ бу банкни кўпчилик яхши билмайди. Бунга ажабланмаса бўлади: у фаолиятини энди бошламоқда. Шунинг учун Жамғарма банки область бошқармаси бошлиғининг ўринбосари, «Осиё банки» правлениесининг раиси Бахтиёр ҲАЛИЛОВга биринчи саволимиз ҳам бу муассасанинг «туғилиши» ҳақида бўлди.

— ПАРТИЯ ва ҳукуматимизнинг кейинги қарорларида туб ислоҳотни амалга оширишда банклар ролини кучайтиришга катта эътибор берилаётгани тасодифий эмас, — деди Бахтиёр Халилович. — Хўжалик ҳисоби, ўзини ўзи маблағ билан таъминлаш, меҳнатни ташкил этишнинг ижара усули молиявий ишларни тубдан қайта қуришни тақозо этмоқда.

«Осиё банки»миз кредит муассаса бўлиб, у молиявий ресурсларни жамғариш, бу маблағлардан Тошкент ва пойтахт областидаги корхона ва ташкилотларни ривожлантириш учун самарали фойдаланиш мақсадини кўзлайди. Ана шундай банклар ҳозир Москвада, мамлакатимизнинг кўпгина бошқа шаҳарларида ишлаб турипти. Биз Чимкентда бўлиб, у ердаги кооператив банкининг Устави ва Ўзбекистон инновация банки иши билан яқиндан танишдик. Шундан кейин Тошкент ва пойтахт областидаги меҳнат коллективларида бўлиб, ўз режаларимизни гапириб бердик, уларнинг фикрларини эшитдик.

— Банк очиш учун пул керак. Бу пулни кимлар берди?

— Уставимизда банк ўз пайчилари маблағи ҳисобига ташкил қилинади, деб ёзиб қўйилган. «Осиё банки»ни давлат суғуртаси республика ва область правлениелари, область комсомол комитети, жамғарма банки область бошқармаси, кооперативларнинг «Ўзбекистон» область уюшмасига кирувчи «Бинокор», «Колос», «Восход», «Ўзбекистон 60 йиллиги», «Автоозон», «Осиё» кооперативлари, «Ритм» ёшларнинг илмий-техникавий ижодиёти шаҳар маркази, жамғарма банкининг Чирчиқ шаҳар, Оққўрғон, Бўстонлиқ, Ғалаба, Коммунистик, Пискент, Тошкент районлари бўлимлари, Ўрта Чирчиқ районидаги «Ленин йўли» ва Терешкова номли колхозлар таъсис этдилар. Таъсис этувчилар йиғилишнинг қарорига мувофиқ пай бадалининг энг кам миқдори 10 минг сўм қилиб белгиланган. Банкнинг Устав фонди 5 миллион сўмни ташкил қилади.

— Бахтиёр Халилович, кейинги пайтларда банклар кўпайиб кетди. «Осиё банки» улардан нимаси билан фарқ қилади?

— Хўжалик раҳбарлари давлат банкларидан бирор муҳим мақсад учун қарз олиш жуда қийинлигини яхши билишади. Чунки давлат банкларида ҳамма нарса олдиндан режалаштирилади, маблағ ҳам худди шунга қараб ажратилади. Холбуки: ҳозирги тезкор давримизда корхона, ташкилот, хўжаликларга шошилинч пул керак бўлиб туради. Коммерция банкимиз шу пайтда уларга ёрдам қўлини чўзади.

— Ҳаммага ҳам қарз бераверасизларми?

— Буни банк правлениеси ҳал қилади. Шуни айтиш керакки, бизда ҳамма иш тўла демократия асосида олиб борилади. Пайчилар йиғилиши ҳамда беш йил муддатга сайланадиган банк кенгаши «Осиё банки»нинг олий органи ҳисобланади. Кенгаш ўз ишчи органи — правлениега эга. Унга банк ташкил қилиш ташаббускорлари киришган.

Қарз бериш масаласига келсак банкни таъсис этганлар орасида «Ритм» ёшларнинг илмий-техникавий ижодиёти шаҳар маркази борлигини айтган эдик. Шунинг учун биз истеъдодли ёшларга ўз ғояларини ишлаб чиқаришга жорий қилишда молиявий ёрдам берамиз. Худди шунингдек таъсисчилар — кооператорлар, колхозлар ҳам банк маблағларидан биринчи навбатда фойдаланиш имкониятига эгалар.

— Банк фаолиятида алоҳида кишилар ҳам иштирок этадими?

— Албатта. Гражданларнинг жамғармалари банк молиявий ресурсларининг асосий маблағларидан бири ҳисобланади. Уларнинг пули банкимизда қанча кўп сақланса кишилар шунча юқори процент оладилар. Бироқ бу коммерция банкимиз кишиларнинг жамғарма банкида сақланаётган пулларини ўз ҳисобига ўтказиб олиш ниятида эмаслигини алоҳида таъкидлашимиз зарур. «Осиё банки»нинг Устав фондида аҳоли омонатларининг умумий миқдори чеклаб қўйилган. Яна эслатиб қўяй: ташкилот ва гражданлар пул ресурсларини ихтиёрий равишда жамғариш ва бу маблағлардан халқ хўжалиги манфаатлари йўлида самарали фойдаланиш — бизнинг асосий иш принципимиздир.

— «Осиё банки»нинг филиаллари ҳам бўладими?

— Бизга мамлакатимиз территориясида ўз филиалларимиз ва ваколатхоналаримизни очиш ҳуқуқи берилган. Область районларида банкимизнинг филиалини очиш тўғрисида режаларимиз бор.

Кўп ўтмай номи ва мазмуни бўйича янги «Осиё банки» мижозларига ўз эшикларини очади. Сизлар унинг фаолиятида қатнашишингизга умидвормиз.

Суҳбатни А. НОСИРОВА олиб борди.

• ТЕЛЕПРОГРАММА •

Сешанба,

23 МАЙ

✦ ЎзТВ

15.30. Ҳужжатли фильм. 16.00. Транссибирь экспресси. Бадиий фильм. 17.30. Табиатшунослик. 18.00. Янгиликлар. 18.15. Мультфильм. 18.30. Ёшлик. 19.30. Ёзувчи ва замон. 20.00. «Ахборот». 20.15. Арманистон мусибати — ҳамманинг қайғуси. 21.05. Концерт. 21.30. «Время». 22.05. СССР халқ депутатлари сўзлайдилар. 22.15 «Ахборот». 22.35 Мушоира. Ҳ. Ҳ. Ниёзийнинг 100 йиллигига бағишланган кеча.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.40. Концерт. 20.20. Петров ва Васечкиннинг ғаройиб саргузаштлари. Бадиий фильм. 2-серия.

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ

21.30. «Время». 22.05. Бевосита телевизион суҳбат. 23.15. Кино оламида.

✦ МТ I

7.00. «120 минут». 9.05. Мультфильм. 9.35 Кучукка нон. Телеспектакль. 10.55. Болалар соати. 11.55. Бу бўлган... бўлганди... 12.15. Футбол шарҳи. 16.00. Янгиликлар 16.10. Концерт. 16.40. Ҳужжатли фильмлар. 17.15. Шеърият лаҳзалари. 17.20. Бор бўл, музика! 18.05. Африка: кўҳна ва ҳамиша навқирон. 19.05. Мультфильм. 19.15. Дунё воқеалари. 19.30. Тайга тароналари. 20.00. Катталар учун мультфильмлар. 20.25. Менинг театрим. 21.30. «Время». 22.05. СССР халқ депутатлари сўзлайдилар. 22.15. Концерт. 22.30 «Резонанс». 24.00. Дунё воқеалари.

✦ МТ II

9.00. Гимнастика. 9.15. Илмий-оммабоп фильм. 9.35. 10.35. Оилавий турмуш этикаси ва психологияси. 10.05. Француз тили. 11.05. Славян ёзувлари ҳақида қисса. 11.35. 12.35. География. 12.05. Француз тили. 13.05. Тақдир белгиси. Бадиий фильм. 14.25. Ритмик гимнастика. 17.30. Янгиликлар. 17.35. А. П. Чеховнинг экранлаштирилган асарлари. 19.05. Мультфильм. 19.20. РСФСР шаҳарлари телестудиялари. Олтой телевидениеси. 19.40. Реклама. 20.30. Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар. 20.45. Латвия ССР телерадиоси. 21.30. «Время». 22.15. А. Чеховнинг экранлаштирилган асарлари. 23.45. Ҳужжатли фильм. 00.05. Янгиликлар.

Чоршанба,

24 МАЙ

✦ ЎзТВ

15.30. Қотиб қолган чақмоқлар. Бадиий фильм 1-серия. 16.45 Химия. 17.15 Телефильм. 17.30 Ўзбекистон архитекторларининг VI пленуми олдидан. 18.00. Янгиликлар. 18.10. Камалак. 19.15. Объективда — қайта қуриш. 20.15. Қардош халқлар иттифоқи. 19.50. Сўз — СССР халқ депутатлари съездининг делегатларига. 20.00. «Ахборот». 21.05. Халфа қўшиқлари. 21.30. «Время». 22.05. СССР халқ депутатлари сўзлайдилар. 22.15. «Ахборот». 22.35. Ҳ. Ҳ. Ниёзий туғилган куннинг 100 йиллигига бағишланган юбилей кечаси.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.35. Телефильм. 20.25. Фильм-балет. 20.45. Элга хизмат: талаб ва таклиф. 21.05. «Тошкент» студияси кўрсатади. 21.15. Турли йиллар қўшиқлари.

ФРУНЗЕ КЎРСАТАДИ

21.30. «Время». 22.05. СССР халқ депутатлари сўзлайдилар. 22.15. Адабий-бадиий видеоканал.

✦ МТ I

7.00. «120 минут». 9.05. Бор бўл, музика! 9.50. Мультфильмлар. 10.20. Концерт. 10.45. Янгиликлар. 10.55. Ҳужжатли фильм. 11.50. Саёҳатчилар клуби. 12.50. Менинг театрим. 16.10. Янгиликлар. 16.20. Музикали хазина. 17.00. Ҳужжатли фильмлар. 17.30. Болалар соати. 18.30. Компьютер билан мулоқот. 19.15. Дунё воқеалари. 19.30. Сиз бунга қодирсиз. 20.00. Катталар учун мультфильм. 20.10. Актуал объектив. 21.30. «Время». 22.05. СССР Халқ депутатлари сўзлайдилар. 22.15. Спорт ҳамма учун. 22.30. СССРда Куба республикаси маданияти кунларининг очилиши.

✦ МТ II

9.00. Гимнастика. 9.15. Илмий-оммабоп фильмлар. 9.35. 10.35. Музика. 10,05. Немис тили. 10.35. Музика. 11.05. Биология. 11.35. 12.35. Физика 12.05. Немис тили. 13.05. Губерна ҳаётидан баъзи бир нарсалар. Бадиий фильм. 17.35. Янгиликлар. 17.45. Саҳродаги кўнгилли манзара. Бадиий фильм. 18.50. Мультфильмлар. 19.30. РСФСР шаҳарлари телестудиялари. Ростов телевидениеси. 20.30. Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар. 20.50. Концерт. 21.20. Киножурнал. 21.30. «Время». 22.05. СССР халқ депутатлари сўзлайдилар. 22.15. Иттифоқдош республикалар студияларининг фильмлари. 23.20. Янгиликлар. 23.30. Футбол. «Динамо» (Тб) — «Спартак».

Пайшанба,

25 МАЙ

✦ ЎзТВ

15.30. Қотиб қолган чақмоқлар. Бадиий фильм. 2-серия. 16.45. Ёшлик. 17.30. Эстетика асослари. 18.00. Янгиликлар. 18.15. Мультфильм. 18.30. Хотин-қизлар командалари ўртасида чим устида хоккей. «Политотдел» (Тошкент) — «Связист» (Боку). 19.05. Иқтисодий билимлар мактаби. 19.30. Комсомол прожектори. 20.00. «Ахборот». 20.15. Ўзбекистон металлургия заводини қайта қуриш муаммоларига бағишланган кўрсатув. 21.00. Санъат оламида. 21.30. «Время». 22.05. «Ахборот». 22.25. Рақслар гулдастаси. 23.00. «Тошкент» студияси кўрсатади.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.40. Ганг дарёсининг қизи. Бадиий фильм. 20.40. Реклама. 21.00. Бу сирли олам.

ФРУНЗЕ КЎРСАТАДИ

21.30. «Время». 22.05. Эскирган комедия. Бадиий фильм.

✦ МТ I

7.00. «120 минут». 9.00. Болалар учун фильм. 10.20. Футбол. «Милан» (Италия) — «Стяуа» (Румыния). 12.00. Концерт. 12.15. СССР халқ депутатлари сўзлайдилар. 12.25. М. Глинканинг симфоник миниатюралари. 12.55. СССР халқ депутатлари съездининг очилиши. 14.30. Замондошимиз портрети. 15.10. Архитектура ва ёдгорликларда мусиқа. 15.40. «... 16 ёшгача ва ундан катталар. 16.25. Симон-музика. Я. Колас поэмаси мотивлари асосида Г. Пукст музикасига яратилган музикали шеърий фантазия.

✦ МТ II

9.00. Эрталабки гимнастика. 9.15. Кратер кўрфазининг жумбоғи. Илмий-омма боп фильм. 9.45, 10.35. Табиатшунослик. 10:05. Испан тили. 11.40. СССР халқ депутатлари сўзлайдилар. 11.50. Театр мавсуми. Бадиий фильм. 12.55. СССР **халқ депутатлари съездининг очилиши.** 14.30. XXI асрга экспедиция. 15.30. Хатдаги икки оғиз сўз. Ҳужжатли фильм. 16.15. Музика. А. П. Бородин ижодида паҳлавонлар образи. 16.55. Александр Покришкин. Ҳужжатли фильм. 17.55. Ҳаракат хавфсизлиги учун. 18.00. Концерт. 18.55. Мана яна дераза. Фильм-концерт. 19.55 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! 20.10. Компьютер билан мулоқот. 20.55. Ўзбекистон ССР Давлат телерадиоси. 21.30. «Время». 22.05. Театр мавсуми. Бадиий фильм. 23.10. Таллинн ҳайвонот боғи. Ҳужжатли фильм. 23.40. Янгиликлар.

Жума,

26 МАЙ

✦ ЎзТВ

15.30. Ганг дарёсининг қизи. Бадиий фильм. 16.40. Маҳорат йўли. 17.10. Сув бор эди. Ҳужжатли фильм. 17.30. Ўқитувчи экрани. 18.00. Янгиликлар. 18.15. Инсон болаликдан бошланади. 18.50. Болалар учун фильм. 19.10. Мен онамнинг қўлларини эслайман. Ҳужжатли фильм. 20.00 Ахборот. 20.00 Ғижжакда У. Расулов чалади. 20.30 Ахборот. 20.50 Ёш ижрочилар концерти 21.30. «Время». 22.00. СССР халқ депутатлари съездида. 24.00. Пойтахтимиз меҳмонлари.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

19.30. Советлар мамлакати бўйлаб. Кинопрограмма. 20.15. «Ёшлик» студияси почтасидан. 21.05. «Тошкент» студияси кўрсатади. 21.15. Лаваш. Телефильм.

✦ МТ I

7.00. «120 минут». 9.05. Кора товуқ. Мультфильм. 9.25. В. Славкин. Картина. Телеспектакль. 10.25. Ўнгланиш. Ҳужжатли фильм. 10.45. Ҳамма циркни севади. 11.25. Болалар учун фильм. 12.55. СССР халқ депутатлари съездида. 13.05. Ҳаётим-музика. 13.55. Болалар соати. 14.55. Лирик концерт. 15.20. Инсон. Ер. Коинот. 16.20. Бутунроссия конкурси лауреати В. Круглов чалади. 16.40. Мультфильм. 16.50. Образ. Юқори синф ўқувчилар учун адабий ўйин. 17.35. Келгиндилар. Ҳужжатли фильм. 18.00. Интерсигнал. 18.30. Ҳокимият — Советларга. 19.15. Дунё воқеалари. 19.30. Бу бўлган... бўлганди... 19.50. Т. Уайлдер. Бизнинг шаҳарча. А. В. Луначарский номли Севастополь рус драма театрининг спектакли. 21.30. СССР халқ депутатлари съездида. 24.00. Нигоҳ.

✦ МТ II

9.00. Эрталабки гимнастика. 9.15. Ҳужжатли фильм. 9.45. 10.35. Теварак-атроф билан танишиш. 10.05. Инглиз тили. 10.55. Фан: назария, тажриба, практика. 11.40. География. 12.10. Инглиз тили. 12.40. Ҳужжатли фильм. 12.55 Биз билан бирга, худди биздек, биздан ҳам яхшироқ бажар. 13.55. СССР халқ артисти Иосиф Кобзон куйлайди. 15.00. Телефильм. 16.05. Москва — София телекўприги. 17.20. Мультфильмлар. 18.10 Чечен-Ингушия АССР давлат телерадиоси. 19.00. Умид йўлларидан. Ҳужжатли фильм. 19.35. Бизнинг фондимиздан. 20.30. Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар. 20.45. Ритмик гимнастика. 21.15. Халқ куйлари. 21.30. «Время». 22.00. Мени шундайлигимча эслаб қолинг. Бадиий фильм, 1 ва 2-сериялар. 00.25. Янгиликлар.

Шанба,

27 МАЙ

✦ ЎзТВ

9.00. «Ассалому алайкум». Информацион-музикали программа. 10.00. Оила даврасида. Кинопрограмма. 10.50. Чегарадаги отишув. Бадиий фильм. 12.00. «Ёшлик» студияси кўрсатади. 13.00 Инсон ва замин. 14.00. Спорт программаси. 15.35. Рассом ва китоб. 16.15. Буни ҳамма билиши ва уддалаши керак. 17.55. Ўсмирлар учун «Тенгдош». 18.40. Мультипликаторлар симпозиум қатнашчилари — меҳмонимиз. 19.25. Ўзбек тилини ўрганамиз. 20.00 Ахборот. 20.20 Армудлар. Телефильм. 20.30 Ахборот. 20.50 Дуторчи қизлар ансамблининг концерти. 21.30. «Время». 22.05. Дўстлик экрани. 23.05. Одам амфибия. Бадиий фильм.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ

18.10. Концерт. 18.40. Ҳунар омуз. Душанбе медицина билим юрти. 19.20. Халқлар дўстлиги — адабиётлар дўстлиги. 20.00. Информацион программа. 20.30. Ҳужжатли фильм. 20.45. Телевизион миниатюралар театри. 21.30. «Время». 22.05. Кохи баланд. Адабий-музикали программа.

✦ МТ I

7.00. «120 минут». 9.05. Уй академияси. 9.35. Концерт. 9.55. Социализм мамлакатларида. 10.25. Фарятьев фантазиялари. 1 ва 2-сериялар. 13.00. Мўъжизасиз мўъжизалар. 14.00. Ҳужжатли фильм. 14.30. Дунё воқеалари. 15.00. Концерт. 16.45. Аёл ҳаётидан ўн беш дақиқа. 17.00. Ҳужжатли фильм. 18.00. Халқ чолғулари садолари. 18.30. СССР Олий Совети сессиясида. 18.40. 9-студия. 19.40. Телетомошабин ҳамроҳи. 20.00. «Камалак» халқ ижодиёти телепрограммалари халқаро фестивалининг очилишига доир концерт. 21.30. «Время». 22.05. Мультипликацияда сатира. 22.35. Аҳволлар қалай? 00.20. Янгиликлар. 00.25. Днепродзержинск шаҳрида бўлиб ўтган «Битлз» музикаси халқаро I фестивали ҳақида.

✦ МТ II

9.00. Эрталабки гимнастика. 9.20. Қишлоқ янгиликлари. 10.20. Жаҳоннинг йирик музейи. Лувр, 10-серия. 10.55. Музикали ярмарка. 12.10. ... 16 ёшгача ва ундан катталар. 12.55. Концерт. 13.10. Ҳужжатли фильм. 13.30. Мен, терговчи. Бадиий фильм. 14.55. Концерт. 15.30. Мультфильм. 15.55. С. Прокофьев, 6-соната. 16.25 Ҳаракат хавфсизлиги учун. 16.30. Тобольск архитектураси. 16.55. Биз ва бизнинг мамлакатимиз. Ҳужжатли фильм. 17.30. Мультфильм. 17.40. Телевизон музикали абонемент. 18.55. Баскетбол. 19.55. Реклама. 20.00 «Сивцев Врожек, 43», 20.30. Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар. 20.45. Эркин кураш Жаҳон кубоги. 21.30. «Время». 22.05. Мшукул аҳвол. Бадиий фильм, 1 ва 2-сериялар. 00.10. Қалб тўридан. 00.55. Янгиликлар.

Якшанба,

28 МАЙ

ЧЕГАРАЧИЛАР КУНИ

ХИМИКЛАР КУНИ

✦ ЎзТВ

9.00 «Ассалому алайкум». Информацион-музикали программа. 10.00 Биргаликда куйлаймиз. 10.25 Мактаб ўқувчилари учун. 11.45 Спорт программаси. 12.45 Дўстлик программаси. 13.15 «Замондас». 16.45 Реклама. 18.05 Бремен созандалари. Солнишко театр студияси тарбияланувчиларининг чиқиши. 18.30 «Тошкент» студияси кўрсатади. 19.30 Химиклар кунига. Фан — ишлаб чиқаришга. 20.00 Ахборот. 20.20 Ўзбекистон. Киножурнал. 20.30 Дам олиш музикали программаси. 21.30 «Время». 22.05 Ахборот. 22.25 Эртага премьера. Кинокўрсатув.

ТОШКЕНТ ШАҲРИ ВА ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ УЧУН ПРОГРАММА

ФРУНЗЕ КЎРСАТАДИ

16.05 Мультфильм. 16.15 Реклама. 16.25 Новинки киноклуби. 17.30 Киножурнал. 17.50 Олим, географ, саёҳатчи. 18.30. КПСС Марказий Комитети Пленуми олдидан. 19.00. Хотира тугунчаси. 19.15. Бугун — Чегарачилар куни. 19.55 Музикали танаффус. 20.00. Шарҳловчи Черемушкининг 30 дақиқаси. 20.30. Дидарлашув. 21.00. Эстрада концерти. 21.30 «Время». 22.05 Зарғалдоқ қаердадир инграйди. Бадиий фильм.

✦ МТ I

8.30. Янгиликлар. 8.45. Ритмик гимнастика. 9.15. Спортлото тиражи. 9.30. Эрта саҳарлаб. 10.30. Совет Иттифоқига хизмат қиламан. 11.30. Тонгги почта. 12.00. Оламга саёҳат. 13.00. Мария Мирабелла. Бадиий фильм. 14.30. Музикали киоск. 15.00. Здоровье. 15.45. Бугун — Чегарачилар куни. 16.00. Концерт. 16.25. Сени севаман, ҳаёт. Фотоконкурс. 16.30. Айтматов ва театр. Бутуниттифоқ театр фестивали. 17.30. Қишлоқ янгиликлари. 18.30. Халқаро панорама. 20.15. Давлат чегараси. Бадиий фильм. 1 ва 2 сериялар. 21.30 «Время». 22.05. Салом доктор. 22.20. Кинопанорама. 23.50. Акс садо. Ҳафтанинг воқеалари.

✦ МТ II

8.30. Зарядкага сафланинг. 8.50. Ҳужжатли фильм. 9.00. Реклама. 9.05. Жаҳоннинг йирик музейи. Лувр. 11-серия. 9.35. Она замин ташвишида. Ҳужжатли фильм 10.20. Мени шундайлигимча эслаб қолинг. Бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар. 12. 12.45. Химия ва биз. 14.15. Ҳужжатли фильм. 15.05. Спорт ва шахс. 15.35. Йўлбарс. Бадиий фильм. 16.50. Мультфильм. 17.00. Болтиқ денгизи мамлакатлари дўстлик велопойгаси. 17.20. Фильм-концерт. 17.30. Сизни МТ ёшлар редакцияси таклиф этади. 20.30. Тунингиз хайрли, бўлсин, кичкинтойлар. 20.45 Сизни МТ ёшлар редакцияси таклиф этади. 21.30. «Время». 22.05. Салом доктор. 22.20. Мен муқаррар ўлимга бордим. Ҳужжатли фильм. 22.40. Сизни МТ ёшлар редакцияси таклиф этади. 00.10. Янгиликлар. 00.20. Сув полоси. Финал.

• ТЕЛЕПРОГРАММА •

НАВБАТ— «РЕСПУБЛИКА МАЛИКАСИ»ГА

Пойтахтдаги Тошкент Давлат цирки биносида тўрт кун давомида «Тошкент гўзали» конкурси ўтказилди. Қизғин баҳслардан сўнг, гўзаллик, латофатлилик, нафислик, орасталик ва билимдонлик синовларида иштирок этган 62 нафар қиз орасида Ўзбекистон телевидениеси ва радиоси дуторчи қизлар ансамблининг раққосаси Наргиза Олимова биринчи ўринни эгаллади.

«Тошкент гўзали» ва мазкур конкурснинг бошқа совриндорлари эсдалик совғалари билан тақдирландилар. Бу ўзига хос томошадан олам-олам завқ олган минглаб томошабинлар энди навбатдаги «Республика маликаси» конкурсини орзиқиб кутишмоқда.

СПОРТ

САФАРДАГИ ЎЙИНЛАРДАН УМИД БОР

● «ПАХТАКОР» чемпионатнинг навбатдаги икки ўйинини 25 ва 28 май кунлари Кутансида «Торпедо» ва Абовянда «Котайк» коллективлари билан ўтказади. Кейинги тўрт ўйинда етти очко тўплаган «Пахтакор» турнир жадвалидаги аҳволини анча яхшилаб олди ва ҳозирда 13 очко билан тўртинчи ўринни эгаллаб турибди. Шунинг учун ҳам ишқибозлар сафарда бўладиган икки ўйинга катта умид боғлашмоқда.

Ўнинчи турни эса «Гурия» билан «Кузбасс» ўзаро учрашув билан якунлашди. 2:0 ҳисобида устун келган «Гурия» турнир жадвалида тўрт поғона юқорига кўтарилган бўлса, «Кузбасс» 4 очко билан ҳамон пастдан иккинчи ўринни эгаллаб турибди.

ПЕШҚАДАМЛАР МАҒЛУБИЯТИ

● МАМЛАКАТ чемпионати иккинчи лига еттинчи зонасида пешқадамлик қилаётган «Ёшлик», «Нефтяник» ва «Трактор» командалари навбатдаги турда мағлубиятга учрадилар. «Ёшлик» ўз майдонида «Сурхон»дан 1:2 ҳисобида мағлубиятга учраган бўлса, Тошкентнинг «Трактор» коллективи «Копетдоғ»га, «Нефтяник» эса «Жайхун»га 0:1 ҳисобида ютқазди. Тошкент областининг «Соҳибкор» футболчилари ҳам бу турда мағлубиятга учрадилар. Улар сафарда «Араз» клубига 0:2 ҳисобида ютқазишди.

«ПОЛИТОТДЕЛ» ОЛДИНДА

● ЧИМ УСТИДА хоккей бўйича аёллар ўртасида олий лига командалари навбатдаги учрашувларни ўтказишди. «Политотдел» қизлари ўз майдонларида Бухоронинг «Технолог» клубини қабул қилиб, иккала ўйинда ҳам ғолиб келдилар. Учрашувлар 2:0 ва 2:1 ҳисобларида тугади. Шундай қилиб 12 имкониятдан 10 очко тўплаган колхоз спортчилари группада пешқадамликни қўлга олдилар. Андижонлик қизлар Боку шаҳрида «Связист» командаси билан икки марта учрашиб, 2 очкога эришдилар. Ҳар иккала ўйинда ҳисоб очилмади. Бу клуб ҳисобида 8 очко бор.

СОВРИНДОРЛАР САФИДА

● КОПЕЙСК шаҳрида икки марта Совет Иттифоқи Қаҳрамони С. Хохряков хотира совринии учун бокс бўйича Бутуниттифоқ турнири бўлиб ўтди. Вазнларда совринли ўринларни эгаллаган ғолиблар орасида тошкентлик Б. Мирзааҳмедов ҳам бор.

Муҳаррир ўринбосари С. Ғ. МУСАЕВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Ўзбекистон ССР Халқ таълими министрлигининг
30-ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
Октябрь революцияси номидаги Тошкент тепловоз-ремонт заводи учун ишчи кадрлар тайёрлаб бериш юзасидан қуйидаги ихтисосликлар бўйича
1989-90 ўқув йили учун

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Тепловозлар ремонти бўйича слесарь-механик, тепловозлар ремонти бўйича слесарь-электрик, рақамли программа билан бошқариладиган станокларнинг операторп, газ-электр пайвандчи-сантехник.

Ўқиш муддати — 3 йил.

Ўқишга 15 ёшга тўлган ва ундан катта ёшдаги 8-синф маълумотидаги йигит-қизлар қабул қилинади.

Ўқишга қабул қилинганлар 3 маҳал овқат, махсус кийим-бош, ишлаб чиқариш практикаси даврида ишлаб топган меҳнат ҳақининг 50 проценти билан таъминланадилар.

Ўқиш даври меҳнат стажига қўшиб ҳисобланади.

Билим юрти ётоқхона билан таъминламайди.

Тепловозлар ремонти бўйича слесарь-механик, тепловозлар ремонти бўйича слесарь-электрик, кенг профилдаги токарь, машина ёрдамида қолиплаш қолипловчиси, электр кранларининг машинисти.

Ўқишга 17,5 ёшга тўлган ва Совет Армияси сафларида ўз хизмат бурчини ўтаб қайтган 10-синф маълумотидаги ёшлар қабул қилинади.

Ўқишга қабул қилинганлар ойига 72 сўм стипендия оладилар.

Ўқиш муддати — 10 ой. Ишлаб чиқариш практикаси меҳнат ҳақининг 50 процентини оладилар.

Ўқиш даври меҳнат стажига қўшиб ҳисобланади.

Билим юртида техника ижодиёти, музика тўгараклари, спорт секциялари ишлаб турибди.

Билим юртини тамомлаганларга олган билими ва касби бўйича диплом берилади.

Ўқишни аъло баҳоларга тамомлаганлар имтиёзли шартлар билан олий ўқув юртларига қабул қилинадилар.

Билим юртини тамомлаганлар темир йўл транспорти ходимларига берилган барча имтиёзлардан, шу жумладан Совет Иттифоқининг исталган бурчагига бепул бориб келиш ҳуқуқидан фойдаланадилар.

Ўқишга кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширишлари лозим: директор номига ариза, туғилганлик ҳақидаги гувоҳнома (паспорт), ҳарбий билет, яшаш жойидан ва ота-онасининг ишхонасидан справкалар, 10 дона фотосурат (3х4 см.).

Ҳужжатлар ҳар куни (якшанбадан ташқари) соат 9 дан 17.00 гача қабул қилинади.

Машғулотлар 1 сентябрдан бошланади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳри, 5-алоқа бўлими, Ленин райони, Червяков кўчаси, 12-уй (1, 5, 26-трамвайларнинг «Фоменко кўчаси» бекати). Телефон: 91-14-07.

Ю. А. ГАГАРИН НОМИДАГИ ТОШКЕНТ АВИАЦИЯ ТЕХНИКУМИ

10 июнь кунлари
соат 14 дан бошлаб 16.00 гача

ОЧИҚ ЭШИКЛАР КУНЛАРИНИ ЎТКАЗАДИ

Очиқ эшиклар кунига 8—10 синф ўқувчилари ва уларнинг ота-оналари, шунингдек, илгари мактабни тугатган, авиация техникумига кириб ўқишни хоҳлаган бошқа йигит-қизлар ҳам таклиф қилинадилар.

Очиқ эшиклар кунида ўқувчилар кабинетлар, лабораториялар, ўқув устахоналарини кўздан кечирадилар. Улар техникумда ўқитиладиган ихтисосликлар ва қабул қоидалари билан таништириладилар.

Техникумда ўқувчиларнинг техника ижодиёти кўргазмаси ишлаб турибди.

Барча саволлар юзасидан 33-89-22 телефони орқали мурожаат қилиш мумкин.

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент шаҳри, 6-алоқа бўлими, Куйбишев кўчаси, 12-уй (2, 3, 13, 28-трамвайларнинг «Сув спорти саройи»; 5, 12, 21, 28, 37, 58, 60, 68, 52, 97, 183-автобусларнинг «Революция ҳиёбони» бекати).

ХОНАТЛАС—ЖОНОН АТЛАС

БУ ОРИГИНАЛ ГАЗЛАМА ҲЕЧ ҚАЧОН МОДАДАН ТУШИБ ҚОЛМАЙДИ.

Ғаройиб камалакнусха нақшлари, енгил ва силлиқ, майинлиги туфайли ҳам у шундай эътибор қозонган. Хонатласдан нима тикманг, хоҳ у анъанавий миллий кўйлак ёки замонавий, ўта модали либос бўлсин, барибир кўзни олувчи башанг кийимга эга бўласиз. Бундай кўйлакда сиз саратонда ҳам ўзингизни қулай сезасиз. Мода ишқибозлари эса ўз хаёлот жиловига бемалол эрк бера оладилар — чунки атлас осон бурмаланади, унинг ўзига хос нақшларидан ажойиб комбинациялар яратиш мумкин.

Ўзи тикиб киядиганлар диққатини аврли атласга тортамиз. Таркибида табиий шойи бўлган, вискоза толаси қўшилган бу аралаш газлама хонатласнинг ёрқин нақшлар, нафислик, майинлик каби барча сифатларини ўзида мужассамлаштирган. Бироқ нархи анча арзон — бир метрининг баҳоси 7 сўмдан 9 сўмгача.

«ШАРҚ ГУЛИ» фирма магазинида, универмагларда, газламалар сотишга ихтисослашган барча магазинларда сотилади.

Ўзбекистон ССР Маҳаллий саноат министрлигининг «ПРОГРЕСС» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси.
«СОЮЗРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОҚ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН РЕКЛАМА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ КОРХОНАСИ.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Муҳаррир ўринбосарлари — 335885, 325747, 337916; 325748; масъул котиб — 334808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; БЎЛИМЛАР: идеология — 325778; агросаноат — 325647; саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 325749; маҳаллий советлар ҳаёти — 325733; социал масалалар — 325556; маданият — 325767; адабиёт ва санъат — 325553; ахборот, ҳарбий-ватанпарварлик — 325645; хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354; жамоатчи совет қабулхонаси — 334048, 325354; эълонлар бўлими — 325727.

Р — 11790. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Б.—1609. Индекс: 64684. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12